

मुंबई-अहमदाबाद हाय स्पीड रेल्वे
सामाजिक प्रभाव मूल्यांकन (SIA)/
प्रकल्पासाठी संक्षिप्त पुनर्वसन कृती
योजना अहवाल (RAP)

आरकेडीएस इंडिया प्रायव्हेट लिमिटेड द्वारे तयार केलेला आरएपी

नॅशनल हाय स्पीड रेल्वे कॉर्पोरेशन, दुसरा मजला, एशिया भवन, रोड क्रमांक 205, द्वारका सेक्टर 9, नवी

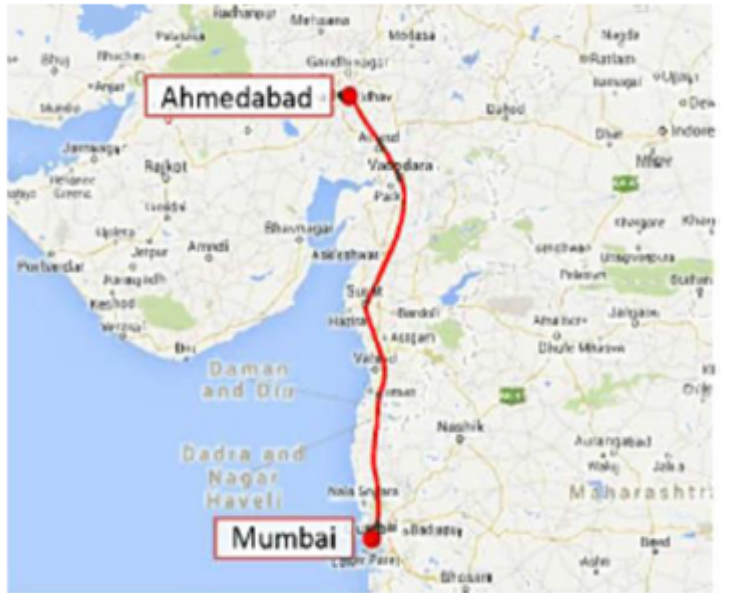
दिल्ली. 110077 फोन: 01128070000

1. प्रकल्पावर एक दृष्टिक्षेप

रेल्वे मंत्रालयाने डिसेंबर 2009 मध्ये भारतीय रेल्वे विजन 2020 तयार केले. या दृष्टीक्षेपाने विद्यमान पारंपरिक मार्गांचे आधुनिकीकरण करणे आणि त्यांची रहदारी क्षमता वाढविणे तसेच हाय स्पीड रेल्वे लाईन्स विकसित करणे हा आहे. हाय स्पीड रेल्वे प्रणालीकरीता उमेदवार म्हणून सात मार्ग निवडले गेले. त्यापैकी, मुंबई-अहमदाबाद मार्गाला रेल्वे मंत्रालयाने स्थापन केलेल्या भारतीय राष्ट्रीय रेल्वे आधुनिकीकरण तज्ञ समितीने सर्वोच्च प्राधान्य दिले आहे. या योजनेच्या आधारे मुंबई-अहमदाबाद हाय स्पीड रेल्वे लागू होईल. या संदर्भात, जपान आणि भारताने या प्रकल्पावर संयुक्त अभ्यास आयोजित करण्यासाठी मे 2013 मध्ये संयुक्त विधान जारी केले होते. या निर्णयावर आधारित, मुंबई-मुंबई-अहमदाबाद हाय स्पीड रेल्वे कॉरीडॉरसाठी संयुक्त संभाव्यता अभ्यास डिसेंबर 2013 ते जून 2015 पर्यंत करण्यात आला. त्यानंतर, जपान आणि भारताच्या पंतप्रधानांनी डिसेंबर 2015 मध्ये मुंबई अहमदाबाद मार्गावर शिंकांसेन हाय स्पीड रेल्वे (HSR) सिस्टीम सादर करण्यास सहमती दर्शविली.

आकृती 1: मुंबई-अहमदाबाद हाय स्पीड रेल्वे मार्ग

मुंबई-अहमदाबाद हाई स्पीड रेल्वे लाईन (HSRL), मुंबई ही महाराष्ट्राची राजधानी आणि भारतातील दुसऱ्या क्रमांकाची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेली महानगरी आहे, मुंबईला गुजरात चे महानगर आमदाबादशी जोडेल. अंदाजे 508 किलोमीटर लांबी असलेली ही हाई स्पीड रेल्वे लाईन अरबी समुद्राच्या किनारपट्टीलगत चालणारी असेल व सुरत आणि वडोदरा, जी गुजरातमधील अनुक्रमे दुसरे आणि तिसरे मोठे शहर आहे त्यांना जोडेल. ही रेल्वे लाईन महाराष्ट्र, गुजरात व दादरा आणि नगर हवेली मधील बारा जिल्ह्यांमधून जाणार आहे. या रेल्वे लाईनची लांबी महाराष्ट्रात

160.02 किलोमीटर, दादरा आणि नगर हवेली मध्ये 4.302 किलोमीटर आणि गुजरात मध्ये 348.152 किलोमीटर असणार आहे.

2. प्रकल्पाचे फायदे:

या प्रकल्पाचा उद्देश आर्थिक, पर्यावरण आणि सामाजिकदृष्ट्या फायदेशीर असलेली शाश्वत पायाभूत सुविधा निर्माण करण्याचा आहे. हाई स्पीड रेल्वेचे फायदे आर्थिक आणि सामाजिक दृष्टिकोनातून वेगवेगळ्या पद्धतीने येतात, जसे रेल्वे लाईन तयार करण्याकरिता स्थानिक लोकांना मिळणारा रोजगार व तयार झाल्यानंतर लोक आणि उत्पादनांची वाहतुकीतून होणारा स्थानिक व्यवसायाचा आर्थिक विकास व्यवहार्यता टप्प्यावर जेआयसीए (जपान इंटरनॅशनल कोऑपरेशन एजन्सी -JICA) द्वारा केलेल्या मूल्यांकनानुसार, हाय स्पीड रेल्वेच्या परताव्याचा आर्थिक दर सुमारे 11.8% आहे. HSR प्रकल्प भारताच्या GDPच्या जवळपास एक तृतीयांश योगदान देणाऱ्या दोन भारतीय राज्यांच्या राजधानींना जोडण्याचा प्रयत्न करित आहे. मुंबई / ठाणे आणि अहमदाबाद या महानगरांव्यतिरिक्त, सुरत व वडोदरा सारखे अनेक शहरी समूह आहेत जे या हाय-स्पीड पॅसेंजर ट्रेन कनेक्टिव्हिटीचा लाभ घेतील. हे संरेखन बहुतांश प्रमाणावर विद्यमान रेल्वे ट्रॅक आणि मुंबई व अहमदाबादला जोडणाऱ्या राष्ट्रीय महामार्ग- 8च्या समांतर चालते. मोठी शहरे व जवळच्या लहान शहरांना जोडणाऱ्या हाई स्पीड रेल्वे प्रणालीमुळे कामगारांसाठी द्वितीय श्रेणी शहरे अधिक आकर्षक बनतील व महानगरांमध्ये असलेली वाहतूक कोंडी व प्रदूषण कमी करण्यास मदत मिळेल.

3. अंमलबजावणी संस्था

राष्ट्रीय हाय-स्पीड रेल्वे कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया लिमिटेड (NHSRCL) हा हाई स्पीड रेल्वे प्रकल्प अंमलबजावणीसाठी भारत सरकारचा आणि गुजरात व महाराष्ट्र सरकारचा संयुक्त उपक्रम आहे.

4. प्रकल्पासाठी एकूण जमीनीची आवश्यकता

एकूण 296 गावांमध्ये 1434.28 हेक्टर जमीन असलेले 8878 जमीन भूखंड आवश्यक आहेत. यामध्ये खाजगी जमीन, सरकारी जमीन, वन जमीन आणि भारतीय रेल्वेची जमीन समाविष्ट आहे. सुमारे 78.4% प्रभावित जमीन भूखंड खाजगी जमीन आहेत आणि उर्वरित जमीन भारतीय रेल्वे, सरकारी जमीन आणि वन जमीन आहे.

5. पुनर्वसन कृती योजनेचे मुख्य उद्दिष्ट

तपशीलवार पुनर्वसन कारवाई योजनेचे (RAP) मुख्य उद्दिष्ट हे सुनिश्चित करणे आहे की प्रकल्पाची रचना आणि अंमलबजावणी पर्यावरण व सामाजिक दृष्टिकोनातून JICA 2010¹ च्या मार्गदर्शक तत्वांवर आधारित व सामाजिकरित्या स्वीकार्य आहे. जुलै 2017 ते जुलै 2018 पर्यंत, एक सामाजिक परिणाम मूल्यांकन अभ्यास केला गेला ज्यावर RAP तयार केला गेला आहे. RAP ला 10 ऑगस्ट 2018 रोजी JICA ने मंजूर केले आहे. या प्रकल्पातील सर्व संभाव्य सामाजिक समस्या अधोरेखित केल्या गेल्या आहेत आणि प्रकल्पाचे परिणाम कमी करण्यासाठी उपाय योजना विकसित केली गेली आहे. RAP लागू करण्याचे अंदाजे खर्च रुपये 14,217.28 कोटी आहे.

6. प्रकल्पाचा प्रभाव

प्रकल्पाचा आकार सरळ रेषेत असल्यामुळे मोठ्या प्रमाणावर विस्थापनाची गरज भासत नाही. जीवनावश्यकतेवर प्रभाव मुख्यत्वे खाजगी शेती जमीन आणि प्रकल्प कॉरिडॉरमध्ये पडणाऱ्या व्यवसायिक युनिट्स चे अधिग्रहण झाल्यामुळे होणार आहे .

प्रकल्प प्रभाव सारांश

- प्रकल्पग्रस्त कुटुंबांची (PAH) एकूण संख्या: 14,884
- प्रभावित शीर्षक धारकांची संख्या: 10305
- प्रभावित शीर्षक धारक नसलेल्यांची संख्या: 4,579
- प्रभावित एकूण संरचनांची संख्या: 3892
- प्रभावित CPR ची एकूण संख्या: 37
- प्रभावित व्यवसायिक संरचनांची एकूण संख्या: 271
- प्रभावित झाडांची एकूण संख्या: 37,394

एकूण 1434.28 हेक्टर जमीन अधिग्रहित करण्याचा प्रस्ताव आहे ज्यातील 1022.37 हेक्टर खाजगी जमीन आहे आणि उर्वरित सरकारी जमीन किंवा वन जमीन आहे. अधिग्रहित करण्याची प्रस्तावित जमिनीची एकूण संख्या 8,878 आहे. सुमारे 83% जमीन आणि 87% PAH चे सर्वेक्षण 31 जुलै 2018 पर्यंत केले गेले आहे. असा अंदाज आहे की प्रकल्पामुळे अंदाजे 14,884 कुटुंबे (PAH) प्रभावित होतील.

¹ https://www.jica.go.jp/english/our_work/social_environmental/guideline/pdf/guideline100326.pdf

एकूण प्रभावित कुटुंबांपैकी सुमारे 35% कुटुंबांना कमकुवत मानले गेले आहे. जमिनीच्या व्यतिरिक्त 3,892 संरचनांवर प्रकल्पाचा प्रभाव पडण्याचा अंदाज आहे (आतापर्यंत 3,683 संरचनांचा आढावा घेण्यात आला आहे) आणि प्रकल्पांमुळे 37 CPR प्रभावित होणार आहेत. तक्ता 1 मध्ये जिल्हावार सारांश खाली दिलेला आहे.

अ क्र	जिल्हा	क्षेत्रफळ हेक्टर	खाजगी जमीन हेक्टर	एकूण भूखंडांची संख्या	सर्वेक्षण केलेल्या भूखंडांची संख्या	सर्वेक्षण केलेल्या भूखंडांची टक्केवारी	वास्तविक माहिती		अंदाजीत माहिती		वास्तविक ते अंदाजीत PAH ची टक्केवारी	CPR ची संख्या
							PAH	संरचना	PAH	संरचना		
1	अहमदाबाद	160.59	30.24	541	441	81.52	804	231	928	243	86.64	1
2	खेडा	106.18	96.52	815	765	93.87	771	109	783	121	98.47	9
3	आनंद आनंद	52.35	48.2	434	433	99.77	898	140	901	143	99.67	4
4	वडोदरा	166.94	115.4 2	1738	1620	93.21	1783	502	1828	505	97.54	9
5	भरूच	140.33	128.1 8	921	724	78.61	830	62	1015	72	81.77	4
6	सुरत	160.14	139.1 7	833	394	47.30	458	30	639	130	72.00	0
7	नवसारी	87.76	79.53	836	704	84.21	916	288	1045	301	87.66	3
8	वलसाड	128.33	107.2	861	851	98.84	2012	542	2046	548	98.34	6
9	पालघर	279.87	188.2 6	1341	1035	77.18	3498	1551	4396	1581	80.00	1
10	ठाणे	139.07	78.69	437	318	72.77	915	159	1166	179	78.47	0
11	DNH	8.12	7.26	118	100	84.75	121	68	137	68	88.32	0
12	मुंबई	4.6	3.7	3	3	100.00	0	1	0	1	0.00	0
एकूण		1434.28	1022. 37	8878	7388	83.22	1300 6	3683	1488 4	3892	87.38	37

तक्ता 1: संरखनात 12 जिल्हे आणि केंद्र शासित प्रदेशावर प्रकल्पाचा प्रभाव

स्रोत: जनगणना सर्वेक्षण डेटा, डिसेंबर 2017 - जुलै 2018 एनएचएसआरसीएल द्वारे आरएपी एजन्सी आरकाडिस इंडिया प्रायव्हेट लिमिटेड द्वारे आयोजित.

प्रकल्पासाठी एकूण भूखंड गरजेपैकी 83% भूखंडांचे सर्वेक्षण करण्यात आले. या सर्वेक्षणातून येणारी माहिती PAH वरील अंदाज बांधण्याकरिता वापरण्यात आली, जेणेकरून या प्रकल्पाचे परिणाम तसेच प्रकल्पामुळे पडणाऱ्या परिणामांना सौम्य करण्यासाठीचे अहवाल बनविण्यास मदत मिळाली. 13,006 पेक्षा जास्त PAH चे सर्वेक्षण केल्यामुळे सांख्यिकीयदृष्ट्या मजबूत असल्यामुळे अंदाजानुसार मिळालेली PAH ची एकूण आकडेवारी योग्य असल्याचे मानले गेले. ऑर्थो फोटोमधून जमिनीवरील सर्वेक्षणासह संरचनांची संख्या आणि क्षेत्र ओळखले गेले. वास्तविक आणि अंदाजीत संख्ये मधली तुलना तक्ता क्र.1 मध्ये प्रदान केली आहे. अनुमानांवर आधारित अंदाज आवश्यक मानले गेले आहेत कारण त्याद्वारे प्रकल्पाच्या प्रभावांचा अंदाज लावता येईल जेणेकरून अपुऱ्या निदानाची शक्यता कमी करून योग्य ती उपाय योजना करता येतील.

प्रकल्प सरळरेषेत असल्यामुळे समुदायांचे मोठ्या प्रमाणात विस्थापन अपेक्षित नाही. उपजीविकेवरील परिणाम प्रामुख्याने प्रकल्प कॉरिडॉरमधील खाजगी जमीन व व्यवसायिक युनिट्सच्या अधिग्रहणामुळे आहेत. जमिनीवर पडणाऱ्या प्रभावांच्या तुलनेत संरचना आणि इतर शाश्वत मालमत्तेवरील परिणाम अत्यंत कमी आहे.

सरळ रेषेतील या प्रकल्पाच्या प्रमुख प्रभावाने पैकी एक प्रवेश प्रतिबंध आहे. या प्रकल्पाची उभारणी उंच पुलावर केली जाणार असल्याचे लक्षात घेता, सदर प्रकल्प चालू झाल्यानंतर प्रवेशावर निर्बंध किंवा समुदायांना वेगळे करणार नाही. प्रकल्पाचे बांधकाम टप्प्याटप्प्याने केले जाईल. उंच पुलाच्या दोन्ही बाजूंच्या समुदायांना वावरण्यासाठी पुरेसा प्रवेश दिला जाईल

6.1 भूमी अधिग्रहणाची व्याप्ती: भूसंपादन नियोजनानुसार प्रकल्पाचा कॉरिडॉर 508.17 किलोमीटर लांबीचा असून 296 गावातून प्रवास करतो याकरिता एकूण 1434.28 हेक्टर जमीन लागणार आहे. संपादित करावयात येणारी खाजगी जमीन 1022.37 हेक्टर आहे जी एकूण जमिनीच्या 71% आहे. 411.86 हेक्टर जमीन सरकारी मालकीची आहे ज्यात 188.88 हेक्टर सरकारी प्लॉट्स, 138.91 हेक्टर भारतीय रेल्वे आणि 84.09 हेक्टर वन जमीन आहे. सरकारी जमिनी मध्ये रस्त्यावरची जमीन देखील समाविष्ट आहे. सरकारी जमिनीमध्ये रेल्वेची जागा, कालवे आणि गावठाण इत्यादी आहेत. वनजमीन मुख्यत्वे महाराष्ट्र राज्यात आहे (77.99 हेक्टर). या प्रकल्पासाठी लागणाऱ्या जमिनीमध्ये उंच पुलाहून जाणारी रेल्वे लाईन, रेल्वे लाईनच्या रखरखावासाठीचा रस्ता आणि स्टेशन इत्यादींचा समावेश आहे. प्रकल्पासाठी आवश्यक असलेली खाजगी जमीन प्रामुख्याने संमती-निवाड्याद्वारे अधिग्रहित केली जाईल आणि सरकारी जमीन आंतर-सरकारी प्रक्रियेद्वारे हस्तांतरित केली जाईल. प्रकल्पासाठी लागणारी जमीन मालकी हक्काप्रमाणे तक्ता 2 मध्ये दाखवली आहे

तक्ता 2: मालकी हक्काप्रमाणे जमीन

जिल्हा/ केंद्रशासित प्रदेश	गावांची संख्या	प्रभावित प्लॉटची संख्या					जमीन क्षेत्र हेक्टर				
		खाजगी	सरकारी	वन	भारतीय रेल्वे	एकूण	खाजगी	सरकारी	वन	भारतीय रेल्वे	एकूण
अहमदाबाद	16	410	78	0*	53	541	30.24	23.2	0.19	106.95	160.59
खेडा	22	691	122	0*	2	815	96.52	9.22	0.26	0.18	106.18
आनंद	11	367	67	0*	0	434	48.2	3.91	0.24	0	52.35
वडोदरा	35	1422	264	0*	52	1738	115.42	21.64	0.1	29.78	166.94
भरूच	27	729	191	0*	1	921	128.18	11.09	1	0.06	140.33
सुरत	28	641	191	0*	1	833	139.17	20.47	0.38	0.12	160.14
नवसारी	28	681	154	0*	1	836	79.53	7.72	0.47	0.04	87.76
वलसाड	30	679	173	9	0	861	107.2	17.66	3.46	0	128.33
पालघर	73	911	336	91	3	1341	188.26	30.51	60.63	0.456	279.87
ठाणे	22	329	68	37	3	437	78.69	41.7	17.36	1.32	139.07
मुंबई उपनगर	2	2	1	0	0	3	3.7	0.9	0	0	4.6
दादरा आणि नगर हवेली	2	101	17	0	0	118	7.26	0.86	0	0	8.12
एकूण	296	6963	1662	137	116	8878	1022.37	188.88	84.09	138.906	1434.28
टक्केवारी (%)		78	19	2	1	100.00	71	13	6	10	100.00

स्रोत: शहर सर्वेक्षणानुसार NHSRCLद्वारा प्रदान केलेली जमीन अधिग्रहण योजना

भूखंडांमुळे परिणाम होणाऱ्या शीर्षकधारकांच्या व्यतिरिक्त, ना-शीर्षकधारकांवर देखील याचा परिणाम होणार आहे, त्यामुळे अनैच्छिक पुनर्वसन होवू शकते. या RAP अहवालामध्ये शीर्षक धारक आणि ना-शीर्षकधारक दोघांच्या पुनरुत्थानाचे उपाय योजना करण्यासाठी पर्याप्त सुरक्षा उपायांचा समावेश आहे (पात्रता मॅट्रिक्स, उत्पन्न पुनर्वसन योजना, पुनर्वसन जागेचा विकास).

6.2 संरचना

जमिनी व्यतिरिक्त, जनगणना सर्वेक्षणानुसार एकूण 3892 संरचनांची ओळख पटली आहे ज्यात 3,434 कुटुंबांची घरे, दुकाने, मत्स्यपालन व्यवसाय, खाजगी मंदिरे, शौचालय, स्वयंपाक घर, गोदाम इत्यादींचा समावेश आहे. तक्ता 3 मध्ये संरचना गमावलेल्या PAH चे तपशील प्रदान केले आहेत.

तक्ता 3: संरचनासह PAH चे तपशील

तपशील	संरचनासह PAH चे तपशील							एकूण प्रभावित सदन	एकूण प्रभावित संरचना
	कोणतीही संरचना नसलेले	1 संरचना	2 संरचना	3 संरचना	4 संरचना	5 संरचना	6 संरचना		
अहमदाबाद	718	189	15	3	1	1	1	210	243
खेडा	699	62	14	1	7	0	0	84	121
आनंद	794	80	21	4	1	1	0	107	143
वडोदरा	1393	390	26	15	2	2	0	435	505
भरूच	946	67	1	1	0	0	0	69	72
सुरत	513	123	2	1	0	0	0	126	130
नवसारी	844	136	42	16	4	1	2	201	301
वलसाड	1577	414	35	17	2	1	0	469	548
पालघर	2876	1459	61	0	0	0	0	1520	1581
ठाणे	1010	140	10	5	1	0	0	156	179
दादरा आणि नगर हवेली	80	50	4	2	1	0	0	57	68
मुंबई	0	-	-	-	-	-	-	-	1
एकूण	11450	3110	231	65	19	6	3	3434	3892
टक्केवारी (%)	76.93	20.89	1.55	0.44	0.13	0.04	0.02		

स्रोत: जनगणना सर्वेक्षण माहिती, डिसेंबर 2017-जुलै 2018

प्रभावित संरचनेत निवासी श्रेणीमध्ये मुख्यत्वे घरे, गोठे, बोअरवेल, सीमा भिंती यांचा समावेश आहे, तर व्यावसायिक श्रेणी अंतर्गत गोदाम, सामान कक्ष, कारखाना, उपहारगृह, दुकान, कार्यशाळा, स्टॉल, पार्किंग शेड, कुक्कुटपालन, गॅस प्लांट, डेअरी फार्म, संगमरवरी घर, ऑटो गॅरेज, कंपनी आणि

ठाणे	179	38	1	2	0	0	5	2	10	1	1	2	5	5	0	2	12
दादरा आणि नगर हवेली	68	45	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	12	0	1	0	1
सुंबई	1	0															
एकूण	3892	33 53	8	45	19	7	36	67	33	5	6	29	94	8	15	3	15
टक्केवारी (%)	100	86. 15	0.2 1	1.16	0.4 9	0.18	0.9 2	1.72	0.85	0.13	0.1 5	0.75	2.4 2	0.2 1	0.3 9	0.08	0.39

स्रोत: जनगणना सर्वेक्षण माहिती, डिसेंबर 2017-जुलै 2018

गावाचे नाव	ठू व वे ल / कु प न लि का	दु का न	ल री	वि ही र	कार्य शाळा	स्टॉ ल	पा किंग शेड	कुक्कुट पालन	गें स प्लां ट	जि ने	घ रा चे कुं प ण	शाळे ची इमा रत	दु ग्ध शा ळा	हात पंप	संग मर वरी घर	व्यवसा यिक आस्था पन	कंपनी	पे ट्रोल पंप
अहमदाबा द	1	1 1	1	0	1	3	0	5	0	0	0	0	2	0	0	5	1	1
खेडा	0	3	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1
आनंद	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	2	1	1	0	2	0
वडोदरा	2	1 8	1	0	1	0	0	3	2	1	0	0	5	0	0	0	0	0
भरूच	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
सुरत	0	2	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	3	0	0	0	6	0
नवसारी	1	3	0	3	0	0	0	1	0	0	2	1	1	0	0	0	7	2
वलसाड	1	4	0	1	1	1	1	8	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
पालघर	0	0	0	0	1	0	0	18	0	0	0	0	5	0	0	0	2	0
ठाणे	2	2 5	0	3	10	2 5	1	3	0	3	0	1	3	5	0	9	2	1

दादरा आणि नगर हवेली	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
एकूण	7	7	2	9	14	3	2	47	2	4	3	2	2	6	1	14	22	8
टक्केवारी (%)	0.1	1.8	0.0	0.2	0.36	0.07	0.05	1.21	0.05	0.10	0.08	0.05	0.05	0.15	0.03	0.36	0.57	0.21
	8	2	5	3		7			5			5	9					

स्रोत: जनगणना सर्वेक्षण माहिती, डिसेंबर 2017-जुलै 2018

6.3 झाडांवर प्रभाव

वन आणि बिगर वन क्षेत्र मिळून अंदाजे 37,394 इतक्या झाडांवर प्रकल्पाचा प्रभाव अपेक्षित आहे. मुंबई पासून सुरुवात करून प्रत्येक 100 किलोमीटरच्या पट्ट्यात झाडांची संख्या मोजलेली आहे, त्यात वन जमीन सरकारी जमीन आणि खाजगी जमिनीचा समावेश आहे. तक्ता 5 मध्ये प्रकल्पामुळे बाधित होणाऱ्या झाडांची माहिती दिलेली आहे.

तक्ता 5: प्रकल्पामुळे बाधित होणाऱ्या झाडांची माहिती.

मुंबई पासूनचे अंतर कि.मी	झाडांची संख्या	वनातील झाडे	सरकारी जमिनीवरील झाडे	खासगी जमिनीवरील झाडे
0-100	8,767	2,949	3,471	2,347
100-200	13,228	839	1,713	10,676
200-300	7,342	31	487	6,824
300-400	2,242	46	1,134	1,062
400-508	5,815	31	1,423	4,361
एकूण	37,394	3,896	8,228	25,270

स्रोत: NHRCL

6.4 शीर्षकधारक आणि ना-शीर्षकधारक

जनगणना सर्वेक्षणादरम्यान दोन्ही शीर्षकधारक आणि ना-शीर्षकधारकांचे मूल्यांकन केले गेले आहे आणि निष्कर्ष सूचित करतात की अंदाजे 69% शीर्षकधारक आहेत आणि 31% ना-शीर्षकधारक आहेत. तपशील तक्ता 6 मध्ये दिले आहेत.

तक्ता 6: शीर्षकधारक आणि ना-शीर्षकधारकांच्या विभागणी सह PAH

जिल्हा	PAH ची मालकी						एकूण
	शीर्षकधारक	ना-शीर्षकधारक					
		अतिक्रमण	अनधिकृत रहिवासी	भाडेकरी	इतर	एकूण	
अहमदाबाद	284	39	563	21	21	644	928
खेडा	740	12	18	2	11	43	783
आनंद	875	5	5	1	15	26	901
वडोदरा	1378	296	17	79	58	450	1828
भरुच	961	21	15	0	18	54	1015
सुरत	584	13	17	25	0	55	639
नवसारी	988	18	24	3	12	57	1045
वलसाड	1621	54	220	148	3	425	2046
पालघर	2048	1197	353	771	27	2348	4396
ठाणे	717	175	58	182	33	449	1166
दादरा आणि नगर हवेली	109	0	21	0	7	28	137
मुंबई	0	0	0	0	0	0	0
एकूण	10305	1830	1311	1232	205	4579	14884
टक्केवारी (%)	69.23					30.77	100

स्रोत: जनगणना सर्वेक्षण माहिती, डिसेंबर 2017-जुलै 2018

टीप: उपरोक्त तक्त्यामध्ये ना-शीर्षकधारकांचे तपशील ज्यात अतिक्रमण करणारे, अनधिकृत रहिवासी, भाडेकरी वरील सारणीत समाविष्ट केले गेले आहेत. तथापि, जनगणना सर्वेक्षणात शेतमजूर / कामगारांची माहिती घेण्यात मर्यादा होती कारण जनगणना सर्वेक्षणात या तपशीलाची माहिती शेत मालकांनी दिली नव्हती.

6.5 पुनर्वसन करायच्या PAH ची संख्या

स्थानांतरित होण्याची गरज असलेल्या PAH ची संख्या तक्ता 3-48 मध्ये प्रदान केली गेली आहे आणि अध्याय 7 मध्ये तपशीलवार चर्चा केली आहे. वास्तविक स्थानांतरित PAP साठी पुनर्वसन साइटचे विकस तपशील अध्याय 7 मध्ये दिले आहे.

तक्ता 7: स्थानांतरित करण्याची गरज असलेल्या PAH ची संख्या

अ क्र	जिल्हा	स्थानांतरित करण्याची गरज असलेले
1	अहमदाबाद	149
2	खेडा	25
3	आनंद	25
4	वडोदरा	446
5	भरूच	29
6	सुरत	49
7	नवसारी	214
8	वलसाड	376
9	पालघर	485
10	ठाणे	30
11	दादरा आणि नगर हवेली	59
एकूण		1887

स्रोत: जनगणना सर्वेक्षण माहिती, डिसेंबर 2017-जुलै 2018

हा आकडा मे 2018 पर्यंत वास्तविक सर्वेक्षण आकड्यांवर आधारित आहे(अनुमानित नाही). संयुक्त मापदंड सर्वेक्षणानंतर स्थानांतरित करण्याची गरज असलेले PAH ची संख्या निश्चित केली जाईल.

7. मूलभूत कायदे व भूसंपादन धोरण आणि MAHSR प्रकल्पासाठी पुनर्वसन व पुनर्वसाहत

खालील विभागात भूसंपादन भरपाई आणि पुनर्वसन यासंबंधीचे कायदे व प्रकल्पग्रस्त कुटुंब आणि व्यक्तींसाठी (PAHs & PAPs)पुनर्वसन सहाय्य करण्यासाठीचे धोरण आणि प्रक्रियांचे वर्णन केलेले आहे.

तक्ता 3: MHASR प्रकल्पासाठी लागू कायदे / दिशानिर्देश

अ क्र	राज्य / केंद्रशासित प्रदेश	कायदे / सरकारी आदेश / दिशानिर्देश
1.	गुजरात	<ul style="list-style-type: none"> जमीन अधिग्रहण आणि पुनर्वसन (RFCTLARR, गुजरात सुधारित) कायदा, 2016 मधील वाजवी भरपाई आणि पारदर्शकताचा अधिकार
		<ul style="list-style-type: none"> गुजरात सरकार महसूल विभाग प्रस्ताव क्रमांक: LAQ - 22-2014 / 54 / 5- कलम 23 ए अंतर्गत संमती पुरस्कार जाहीर करणे.
2.	दादरा आणि नगर हवेली	<ul style="list-style-type: none"> RFCTLARR कायदा, 2013
3.	महाराष्ट्र	<ul style="list-style-type: none"> सरकार निर्णय सं. संकीर्ण-03/2015 / पॅरा. क्र .3 / ए -2 डीटी 12 मे 2015, महसूल व वन विभाग, शासन. महाराष्ट्र- संदर्भ: प्रत्यक्ष खरेदी पद्धतीने वार्ताद्वारे सिंचन आणि इतर प्रकल्पांसाठी खाजगी जमीन अधिग्रहण
		<ul style="list-style-type: none"> राजपत्र अधिसूचना (RNI No. MAHENG/2009/35528), महाराष्ट्र सरकार
		<ul style="list-style-type: none"> राजपत्र अधिसूचना (RNI No. MAHENG/2009/35528), महाराष्ट्र सरकार PESA च्या रेपीय प्रकल्पांवर सवलत
4.	राष्ट्रीय स्तरावरचे कायदे	<ul style="list-style-type: none"> RFCTLARR कायदा, 2013
		<ul style="list-style-type: none"> अनुसूचित जमाती आणि इतर पारंपारिक वनवासी(वन अधिकारांची ओळख) कायदा, 2006
		<ul style="list-style-type: none"> भारतीय राजपत्र, असाधारण, S.O 425(E), ग्रामीण विकास मंत्रालय अधिसूचना 9 फेब्रुवारी 2016
		<ul style="list-style-type: none"> पंचायतीची तरतूद (अनुसूचित क्षेत्रांमध्ये विस्तार) कायदा, 1996
5.	अंतरराष्ट्रीय दिशानिर्देश	<ul style="list-style-type: none"> Japan International Cooperation Agency (JICA) पर्यावरणीय आणि सामाजिक बाबींसाठी मार्गदर्शक तत्वे, 2010
		<ul style="list-style-type: none"> जागतिक बँक OP.4.12 आणि 4.10 मार्गदर्शक तत्वे

8. शेवटची तारीख

तक्ता 4 हक्क सांगण्याची शेवटची तारीख खालीलप्रमाणे आहे

राज्य / केंद्रशासित प्रदेश	शेवटची तारीख	
	शीर्षकधारक	ना-शीर्षकधारक
गुजरात	<ul style="list-style-type: none"> RFCTLARR (गुजरात दुरुस्ती) कायदा, 2016 अंतर्गत कलम 10 (ए) अधिसूचना प्रकाशित करणे 	<ul style="list-style-type: none"> जनगणना सर्वेक्षण सुरू झाल्याची तारीख
दादरा आणि नगर हवेली	<ul style="list-style-type: none"> RFCTLARR अधिनियम, 2013 अंतर्गत कलम 4 अधिसूचना प्रकाशित करणे 	<ul style="list-style-type: none"> जनगणना सर्वेक्षण सुरू झाल्याची तारीख
महाराष्ट्र	<ul style="list-style-type: none"> नमूना 1 अधिसूचना प्रकाशन 	<ul style="list-style-type: none"> जनगणना सर्वेक्षण सुरू झाल्याची तारीख

9. भरपाई व R&R (पुनर्वसन व पुनर्गठन) सहाय्यासाठी पात्रता आणि मार्गदर्शक तत्वे

- शेवटच्या तारखेनंतर प्रकल्प क्षेत्रामध्ये जाणूनबुजून जाणारे लोक कोणत्याही भरपाई किंवा सहाय्यासाठी पात्र नसतील.
- पात्रता एकक हे शीर्षकधारक आणि ना-शीर्षकधारक दोन्ही कुटुंबांसाठी असेल.
- शीर्षकधारक भरपाई, पुनर्वसन आणि पुनर्गठन सहाय्य मिळण्यास पात्र असतील.
- ना-शीर्षकधारक-प्रभावित कुटुंबे अतिक्रमण केलेल्या किंवा त्यांच्याद्वारे व्यापलेल्या जमिनीच्या भरपाईसाठी पात्र नसतील. ते व्यापारी जागेवरील संरचना आणि इतर मालमत्तेच्या खर्चासाठी पात्र होतील ज्याचे मूल्य बाजार भाव किंवा बदली पद्धतीने निर्धारित केले जाईल (जिल्ह्याच्या नवीनतम भावाच्या अनुसूची SOR नुसार), वार्षिकी किंवा रोजगाराच्या निवडी व्यतिरिक्त. याशिवाय, ते हक्क सारणी (एंटाइटलमेंट मॅट्रिक्स)नुसार शीर्षकधारकांच्या बरोबरीने R&R सहाय्य मिळण्यास पात्र असतील.
- जनगणना सर्वेक्षणानुसार साइटवर किंवा अन्य कारणास्तव उपलब्ध नसतिल तर प्रभावित कुटुंबांची गणना केली जाऊ शकत नसल्यास, प्रभावित क्षेत्रातील अंतिम तारखेस किंवा त्यापूर्वी त्यांच्या अस्तित्वाची स्थापना करणारे वैध पुरावे / दस्तऐवज असल्यास त्यांना प्रभावित मानण्यात येईल.
- प्रभावित कुटुंबांच्या विविध श्रेणींना भरपाई आणि R&R सहाय्य हक्क सारणी (एंटाइटलमेंट मॅट्रिक्स)नुसार असेल.
- प्रभावित कुटुंबांना संरचनेच्या निकालाची आवश्यक सूचना मिळाल्यानंतर 15 दिवसांच्या आत उरलेली सामग्री घेऊन जाण्यास निशुल्क परवानगी असेल.

- ज्या प्रकरणांमध्ये लागू असलेल्या कायद्यांतर्गत बेकायदेशीर कारवाईची नोटीस शेवटच्या तारखेपूर्वी दिली गेली असेल आणि केस न्यायालयात प्रलंबित असेल तर प्रभावित कुटुंबांची पात्रता न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयानुसार निश्चित करण्यात येईल.
- असुरक्षित व्यक्तीं उदाहरणार्थ आश्रित, वृद्ध व्यक्ती, महिला शासित घरकुल, अनाथ, निराधार, विधवा, एकल महिला, शारीरिक अपंगत्व इत्यादींसाठी दस्तावेज सत्यापित करून त्यांना अतिरिक्त सहाय्य मिळू शकेल.
- संरचना आणि इतर स्थावर मालमत्ता / मालमत्तेचे मूल्यमापन, वर्तमान चालू बाजार मूल्याच्या आधारावर प्रमाणित मूल्यवानांकडून, घसारा लागू न करता, चालू वर्षाच्या SOR च्या आधारावर निश्चित केले जाईल. SOR मध्ये समाविष्ट नसलेल्या वस्तूंचे मूल्यमापन अशा वस्तूंच्या वर्तमान बाजार भावानुसार असेल. नवीनतम SOR ची उपलब्धता न झाल्यास SOR ला चालू वर्षाच्या दराने आणण्यासाठी एक योग्य पद्धत स्वीकारली जाईल.
- झाडे आणि उभ्या पिकांचे मूल्यमापन खालील प्रमाणे निश्चित केले जाईल:
  - जिल्हा फळबाग विभाग - फळे-झाडे आणि झाडे यासाठी
  - जिल्हा वन विभाग-लाकूड वृक्षांसाठी
  - जिल्हा कृषी विभाग उभ्या पिकांसाठी
- ना-शीर्षकधारकांच्या बाबतीत, संरचनेचे आणि इतर मालमत्तेचा बाजार मूल्य थेट प्रकल्प प्राधिकरणाकडून किंवा योग्य प्रक्रियेचा अवलंब करून जिल्हाधिकारी यांच्या सल्लामसलतमध्ये वितरित केले जाईल.
- प्रकल्पग्रस्त कुटुंब (दोन्ही शीर्षकधारक आणि ना-शीर्षकधारक) जमीन आणि संरचनेसाठी पर्यायी जमीन, संरचना (निवासी, व्यावसायिक, निवासी सह व्यावसायिक किंवा इतर हेतूसाठी वापरल्या जाणाऱ्या) खरेदीसाठी भरलेल्या स्टॅप ड्युटीची परतफेड मिळण्यास पात्र असतील. ही अवधी भरपाई आणि R&R सहाय्य किंवा R&R सहाय्य रक्कम, जी एकूण भरपाई आणि R&R सहाय्य एकत्रितपणे किंवा R&R सहाय्य रक्कम पेक्षा जास्त नसेल व ती रक्कम प्रभावित व्यक्ती किंवा त्याचे पती अथवा पत्नी किंवा संयुक्त नावावर असेल, 16 महिन्यांच्या आत ती परत मिळण्यास पात्र असतील.

10. हक्कांची आधार सूची

10.1 गुजरात

अ क्र	नुकसानाचा प्रकार	पात्रता श्रेणी	हक्क (भरपाई आणि R&R सहाय्य)	टिप्पणी
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	जमीन हानी [कृषी तसेच गैर-कृषि (घरगुती / व्यावसायिक किंवा अन्यथा)]	शीर्षकधारक (TH)	<p>a) RFCTLARR अधिनियम, 2013 च्या अनुसार भरपाई भरल्यानंतर जमीन अधिग्रहित केली जाईल (यानंतर 2013 च्या कायदा क्रमांक 30 म्हणून उल्लेखित)</p> <p>I. भारतीय मुद्रांक अधिनियम, 18 99 नुसार विक्री मूल्य नोंदणी किंवा विक्रय कराराच्या नोंदणीसाठी बाजार मूल्य, जिथे जमीन आहे तिथे;</p> <p>किंवा</p> <p>जवळच्या परिसरातील समान प्रकारच्या जमिनीची सरासरी विक्री किंमत, मागील तीन वर्षातील सर्वाधिक किंमत असलेल्या विक्रीकरारापैकी 50% पेक्षा अधिक असलेली विक्रीकिंमत</p> <p>किंवा</p> <p>पीपीपी किंवा खाजगी कंपन्यांना दिलेली मंजूर रक्कम</p> <p>जे जास्त / अधिक असेल ते</p> <p>II.अधिक 100% सांत्वना रक्कम व अधिसूचनेच्या तारखेपासून 12% व्याज (कलम 11)</p> <p>III. कायदानुसार गुणाकार घटक (शहरीभागात 1 आणि ग्रामीण भागात 2).</p>	2013 च्या अधिनियम क्र. 30 च्या कलम 26 अंतर्गत उल्लेखित पद्धतीप्रमाणे भरपाई निर्धारण. पहिल्या अधिसूचनाच्या तारखेपासून 12% व्याज लागू होईल [गुजरातमध्ये RFCTLARR (गुजरात दुरुस्ती) कायदा, 2016 चा कलम 11]

		<p>b) 2013 च्या अधिनियम क्र .30 च्या दुसऱ्या अनुसूचीनुसार R&R खर्च / सहाय्य असेल. (किमान ₹5,00,000)</p>	<p>गुजरातमध्ये RFCTLARR (गुजरात दुरुस्ती) अधिनियम, 2016 अंतर्गत निर्धारित केलेली भरपाई रकम (जमिनीसाठी) R&R रकम / सहाय्य 50% असेल.</p> <p>2013 च्या अधिनियम क्र. 30 च्या द्वितीय अनुसूचीनुसार देय रकम R&R रकम / सहाय्य देय रकमपेक्षा कमी होणार नाही.</p>								
		<p>c) प्रभावित कुटुंबातील (कोटेही संबंधित राज्यामध्ये) स्वतः च्या नावावर किंवा प्रभावित कुटुंबातील सदस्याचे (पती / मुलांचे) संयुक्त नावाने विकत घेतलेली जमीन किंवा घर नोंदणीसाठी मुद्रांक शुल्क आणि इतर शुल्क एनएचएसआरसीएलद्वारे कागदी पुरावे उपलब्ध केल्यास परत दिले जाईल. स्टॅप झ्युटी आणि इतर फी भरपाईच्या एकूण रकमेच्या आणि R&R वितरीत केलेल्या किंवा प्रभावित कुटुंबाद्वारे देय वास्तविक रकमेच्या, जे कमी असेल तेवढेच असेल.</p>	<p>प्रभावित कुटुंबांना शेवटच्या रकमेच्या वाटप झाल्यापासून 3 वर्षांच्या आत स्टॅप झ्युटी आणि इतर शुल्काची भरपाई केली जाऊ शकते.</p>								
		<p>d) अंशतः अधिग्रहित भूखंडः प्रभावित कुटुंबाला प्रत्येक अंशतः अधिग्रहित जमिनीच्या टक्केवारीवर आधारित एक-वेळ अतिरिक्त सहाय्य दिले जाईल .</p> <table border="1" data-bbox="712 900 1520 1174"> <thead> <tr> <th>अधिग्रहित जमीन क्षेत्र</th> <th>अतिरिक्त R&R सहाय्य</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>50% पर्यंत</td> <td>शून्य</td> </tr> <tr> <td>50%-75%</td> <td>उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 5% रकम</td> </tr> <tr> <td>>75%</td> <td>उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रकम</td> </tr> </tbody> </table>	अधिग्रहित जमीन क्षेत्र	अतिरिक्त R&R सहाय्य	50% पर्यंत	शून्य	50%-75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 5% रकम	>75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रकम	<p>आंशिक अधिग्रहित जमीन प्लॉटसाठी अतिरिक्त एक-वेळ R&R सहाय्य सांत्वना रकम, गुणाकार घटक आणि 12% व्याजविना असेल. अंशतः अधिग्रहित जमिनीच्या उर्वरीतजागेची मालकी जमीनधारकांवर राहिल.</p>
अधिग्रहित जमीन क्षेत्र	अतिरिक्त R&R सहाय्य										
50% पर्यंत	शून्य										
50%-75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 5% रकम										
>75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रकम										
		<p>e) जागेची विभागणी झाल्यास (अधिग्रहण केल्यासुळे दोन भागात विभागणी) कुठल्याही बाजूस कोरलेल्या प्लॉटला स्वातंत्र्य रित्या व रिवर दर्शवलेल्या कलम (d) अन्वय अंशतः प्रभावित भूखंड मानले जातील</p>	<p>विभागणी केलेल्या जमिनीच्या तुकड्यांचा मालकी हक्क पूर्वीच्या मालकाकडे राहिल</p>								

			<p>f) जागेच्या बाजार मूल्याच्या 25% च्या बरोबरीने एक वेळ अतिरिक्त सहाय्य. (गुजरात शासन निर्णय क्रमांक LAQ - 22-2014 / 54/5 दिनांक 4-04-2018).</p> <p>भरपाईसाठी नमुना गणना खाली दर्शवलेली आहे</p> <p>i) गृहित धरा की ग्रामीण भागातील जमिनीची किंमत जमीन / जंत्री / संमती प्रमाणे व खंड 1 (ए) नुसार ₹ 100,000 आहे.</p> <p>ii) ग्रामीण भागात 2 ची गुणाकार घटक, म्हणजे ₹2,00,000</p> <p>iii) 100% सांत्वना (ii) वर ₹2,00,000</p> <p>iv) एकूण भरपाई (ii) +(iii) = ₹4,00,000</p> <p>v) संमती मान्य करण्यासाठी अतिरिक्त प्रोत्साहन i.e. 25% of (i) = ₹25,000</p> <p>संमती व प्रोत्साहनासह एकूण रक्कम = ₹4,25,000</p>	हे सहाय्य संमतीद्वारे खाजगी जमीन अधिग्रहणासाठी लागू होईल.
2	अधिग्रहित जमिनी (कृषी) वर प्राथमिकपणे अवलंबून असलेल्या कुटुंबे	प्रभावित कुटुंब	<p>a) प्रति प्रभावित कुटुंबाला रु पाच लाखांची एक वेळ रक्कम</p> <p>b) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200).</p> <p>c) प्रभावित कुटुंबातील (कोटेही संबंधित राज्यामध्ये) स्वतः च्या नावावर किंवा प्रभावित कुटुंबातील सदस्याचे (पती / मुलांचे) संयुक्त नावाने विकत घेतलेली जमीन किंवा घर नोंदणीसाठी मुद्रांक शुल्क आणि इतर शुल्क एनएचएसआरसीएलद्वारे कागदी पुरावे उपलब्ध केल्यास परत दिले जाईल.</p>	स्टॅम्प ड्युटी व इतर फीची रक्कम ही जमिनीची एकूण देय भरपाई व R&R सहाय्य किंवा प्रभावित कुटुंबाने भरलेल्या वास्तविक रक्कम, यापैकी जे कमी असेल ती देण्यात येईल. प्रभावित कुटुंबाला त्यांनी भरलेल्या स्टॅम्प ड्युटी आणि इतर फीची रक्कम मिळण्याकरता त्यांना शेवटच्या मिळालेल्या रकमेच्या तारखेपासून तीन वर्षांच्या आत दावा करणे गरजेचे आहे.
3.1	निवासी संरचनेचे नुकसान	शीर्षक धारक	<p>a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई.</p> <p>नमुना गणना:</p> <p>i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000</p> <p>ii) (i)च्या @100% संतवना ₹1,00,000</p> <p>iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) +(ii) = ₹2,00,000</p>	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.

		<p>b) अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर कठीण होत असल्यास पूर्ण भरपाई मिळेल किंवा अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर शक्य असल्यास मालक वापर करता लिखित स्वरूपात ला उर्वरित संरचना वापरण्यास आपली संमती दर्शवत असल्यास प्रभावित संरचनेच्या ऐवज मध्ये मिळणाऱ्या रकमेच्या 25 टक्के रक्कम अधिक देण्यात येईल. मात्र ही रक्कम विना सांत्वना सहाय्यक व एक वेळ असेल जेणेकरून त्या संरचनेला भक्कम बनवण्यात आणि डागडुजी करण्यात मदत मिळेल.</p>	
		<p>c) R&R किंमत / सहाय्य ही RFCTLARR 2013 कायद्याच्या दुसऱ्या अनुसूची प्रमाणे असेल भरपाईची रक्कम (संरचना आणि इतर मालमत्तांसाठी) पन्नास टक्के (50%) पर्यंत सहाय्य असेल. किंवा भौतिक विस्थापनानुसार ₹1,43,200 पर्यंत असेल. (उपजीविका अनुदान = ₹ 43,200 + वाहतूक खर्च ₹ 50,000 + पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000)</p> <p>पैकी जे उच्च असेल ते</p>	<p>गुजरातमध्ये RFCTLARR (गुजरात दुरुस्ती) अधिनियम, 2016 अंतर्गत निर्धारित केलेली भरपाई रक्कम (जमिनीसाठी) R&R रक्कम / सहाय्य 50% असेल.</p> <p>2013 च्या अधिनियम क्र. 30 च्या द्वितीय अनुसूचीनुसार देय रक्कम R&R रक्कम / सहाय्य देय रक्कमपेक्षा कमी होणार नाही.</p>
		<p>3.1 (ए) आणि 3.1 (बी) साठी पर्याय म्हणून, खालील निवडले जाऊ शकते:</p> <p>d) प्रधानमंत्री आवास योजना किंवा ग्रामीण आणि शहरी भागातील राज्य / केंद्र सरकारच्या समान योजनेनुसार, संरचनेच्या नुकसानाच्या बदल्यात (सदनिका गेल्यामुळे विस्थापन झाल्यास) समतुल्य रक्कम.</p>	<p>पर्यायी सदतिकेची रक्कम ग्रामीण भागातील ₹ 70,000 पेक्षा कमी आणि शहरी भागातील 1.5 लाखांपेक्षा कमी असू शकत नाही.</p>
		<p>e) शीर्षकधारकाने खरेदी केलेल्या जमिन किंवा घराच्या नोंदणीसाठी देय असलेला मुद्रांक शुल्क आणि इतर फी एनएलएसआरसीएलद्वारे दिले जाईल. मात्र त्यासाठी अनुक्रमांक 1 च्या कलम 4 च्या उपकलम (सी) प्रमाणे कागदोपत्री पुराव्यांची निर्मिती करणे आवश्यक आहे</p>	<p>प्रभावित कुटुंबाला त्यांनी भरलेल्या स्टॅम्प ड्युटी आणि इतर फीची रक्कम मिळण्याकरता त्यांना शेवटच्या मिळालेल्या रकमेच्या तारखेपासून तीन वर्षांच्या आत दावा करणे गरजेचे आहे.</p>
		<p>f) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील</p>	
		<p>g) संरचना रिक्त करण्यासाठी दोन महिन्यांची सूचन</p>	<p>एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल.</p>

3.2	निवासी संरचनेचे नुकसान	अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹70,000 ii) (i)च्या @100% संतवना ₹70,000 iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) +(ii) = ₹1,40,000	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.
			b) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000	ज्याला सध्याच्या स्थानावरून विस्थापन आवश्यक आहे
			c) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200) d) एकवेळ पुनर्वास भत्ता ₹ 50,000	
			3.2 (ए) साठी पर्याय म्हणून, खालील निवडले जाऊ शकते: e) प्रधानमंत्री आवास योजना किंवा ग्रामीण आणि शहरी भागातील राज्य / केंद्र सरकारच्या समान योजनेनुसार, संरचनेच्या नुकसानाच्या बदल्यात (सदनिका गेल्यामुळे विस्थापन झाल्यास) समतुल्य रक्कम.	पर्यायी सदनिकेची रक्कम ग्रामीण भागातील ₹ 70,000 पेक्षा कमी आणि शहरी भागातील 1.5 लाखांपेक्षा कमी असू शकत नाही.
			f) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील	
			g) संरचना रिक्त करण्यासाठी दोन महिन्यांची सूचन	एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल
4.1	व्यावसायिक / औद्योगिक संरचना गमावल्यास	शीर्षक धारक	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000 ii) (i)च्या @100% संतवना ₹100,000 iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) +(ii) = ₹1,00,000	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.

			<p>b) अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर कठीण होत असल्यास पूर्ण भरपाई मिळेल किंवा अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर शक्य असल्यास मालक वापर करता लिखित स्वरूपात ला उर्वरित संरचना वापरण्यास आपली संमती दर्शवत असल्यास प्रभावित संरचनेच्या ऐवज मध्ये मिळणाऱ्या रकमेच्या 25 टक्के रक्कम अधिक देण्यात येईल. मात्र ही रक्कम विना सांत्वना सहाय्यक व एक वेळ असेल जेणेकरून त्या संरचनेला भक्कम बनवण्यात आणि डागडुजी करण्यात मदत मिळेल.</p>	
			<p>c) R&R किंमत / सहाय्य ही RFCTLARR 2013 कायद्याच्या दुसऱ्या अनुसूची प्रमाणे असेल भरपाईची रक्कम (संरचना आणि इतर मालमत्तांसाठी) पन्नास टक्के (50%) पर्यंत सहाय्य असेल. किंवा भौतिक विस्थापनानुसार ₹1,43,200 पर्यंत असेल. (उपजीविका अनुदान = ₹ 43,200 + वाहतूक खर्च ₹ 50,000 + पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000)</p> <p>पैकी जे उच्च असेल ते</p>	<p>गुजरातमध्ये RFCTLARR (गुजरात दुरुस्ती) अधिनियम, 2016 अंतर्गत निर्धारित केलेली भरपाई रक्कम (जमिनीसाठी) R&R रक्कम / सहाय्य 50% असेल.</p> <p>2013 च्या अधिनियम क्र. 30 च्या द्वितीय अनुसूचीनुसार देय रक्कम R&R रक्कम / सहाय्य देय रक्कमपेक्षा कमी होणार नाही.</p>
			<p>d) शीर्षकधारकाने खरेदी केलेल्या व्यावसायिक / औद्योगिकजागेच्या नोंदणीसाठी देय असलेला मुद्रांक शुल्क आणि इतर फी एनएलएसआरसीएलद्वारे दिले जाईल. मात्र त्यासाठी अनुक्रमांक 1 च्या कलम 4 च्या उपकलम (सी) प्रमाणे कागदोपत्री पुराव्यांची निर्मिती करणे आवश्यक आहे</p>	
			<p>e) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील</p>	
			<p>f) व्यवसायिक संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस व औद्योगिक संरक्षण व्यक्त करण्याकरिता सहा महिन्यांची आगाऊ नोटीस</p>	<p>एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल</p>
4.2	व्यावसायिक संरचना गमावल्यास	अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	<p>a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संत्वने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना</p> <p>i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000</p> <p>ii) (i)च्या @100% संत्वना ₹100,000</p> <p>iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) + (ii) = ₹2,00,000</p>	<p>संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.</p>

			b) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000	ज्याला सध्याच्या स्थानावरून विस्थापन आवश्यक आहे
			c) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200)	उर्वरित 20% रकम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल
			d) व्यवसायिक अतिक्रमण करणाऱ्या व्यापार अथवा व रोजगाराच्या नुकसानासाठी ₹ 25,000 चे एक वेळ आर्थिक सहाय्य	
			e) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील	
			f) व्यवसायिक संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस व औद्योगिक संरक्षण व्यक्त करण्याकरिता सहा महिन्यांची आगाऊ नोटीस	एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रकम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल
			g) एकवेळ पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000	
5.1	निवासी संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	निवासी a) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000 b) ग्रामीण भागात दरमहा ₹4000 शहरी भागात ₹5000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता c) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.	
5.2	व्यावसायिक संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	व्यावसायिक a) व्यवसायिक व इतर सामान हलविण्याकरिता एक वेळ वाहतुकीचा खर्च ₹50,000 b) व्यवसाय / स्वयंरोजगार गमावल्यामुळे एक वेळ आर्थिक सहाय्य ₹25,000 c) ग्रामीण भागात दरमहा ₹5000 शहरी भागात ₹7000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता d) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.	
5.3	इतर संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	इतर: a) सामान हलविण्याकरिता एक वेळ वाहतुकीचा खर्च ₹50,000 b) ग्रामीण भागात दरमहा ₹5000 शहरी भागात ₹7000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता c) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.	

6	रोजगार गमावल्यास	पगारदार (कामगार विगर शेती आस्थापनेतले कर्मचारी)	a) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200)	
7	झाडे पिक फळवागा	शीर्षक धारक, अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 अंतर्गत प्रभावित झाडे भरपाई किंवा झाडांची पूर्ण भरपाई घेण्याऐवजी प्रभावित कुटुंबांना झाडे कापून नेण्याची मुभा मिळू शकेल. मात्र अशा घटनेमध्ये लाकडाचे 25% मूल्य मिळेल (फळझाडे व इतर झाडे) नमुना गणना: i. झाडांचे मूल्य ₹1000 ii. सांत्वना रक्कम (i) च्या 100% ₹1000 iii. झाडांची एकूण भरपाई रक्कम (i) + (ii) = ₹2000 प्रभावित कुटुंबांनी झाडे कापून नेल्यास भरपाईची रक्कम = ₹ 500 b) प्रभावित व्यक्तींना उभे पीक व झाडावरची फळे फळे इत्यादी कापण्याकरीता तीन महिन्यांची पूर्वसूचना देण्यात येईल	ताब्यात घेतलेल्या जमिनीवर असलेली झाडे वनस्पती आणि पिकांची पिकांचे मूल्यमापन संबंधित विभागांकडून विना घसारा करण्यात येईल इमारती लाकूड वृक्षांचे मूल्यांकन वनविभागाद्वारे करण्यात येईल उभ्या पिकांचे मूल्यांकन कृषि विभागाकडून करण्यात येईल फळ झाडे रोपे इत्यादींचे मूल्यांकन फळवाग विभागाकडून करण्यात येईल.
8	गुरांचे गोठे व छोटी दुकाने	शीर्षकधारक आणि ना-शीर्षकधारक(अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे)	a) गुरांचे गोठे व छोटी दुकाने इतरत्र हलविण्यात करिता सरकारला योग्य वाटेल तेवढी किंवा किमान ₹25,000 एक वेळ आर्थिक सहाय्य. b) तीन महिन्यांच्या कालावधीसाठी (दुकानाचे पुनर्स्थापनाची अवधी) ₹3600 दरमहा म्हणजे ₹10,800 चा निर्वाहभत्ता दिला जाईल. c) संरचना हलवण्यासाठी/ काढण्यासाठी 15 दिवसांचा नोटिस कालावधी	हानी शिवाय स्थानांतरित करता येऊ शकणारे छोटे दुकाने ज्यात लहान दुकाने, छोटीया कार्यशाळा, व्यवसायिक किओस्क, टपऱ्या आणि इतर तात्पुरती दुकाने, ज्यात व्यवसाय केला जातो, ही मानली जाते. "किरकोळ दुकान" या श्रेणी अंतर्गत सहाय्य प्राप्त करणारे पक्ष एकरकमी रक्कम मिळण्यास पात्र राहणार नाहीत.

9	जमीन / संरचना / इतर गमावल्यास	शीर्षक धारक, अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे असुरक्षित कुटुंब	a) असुरक्षित कुटुंबांना एक वेळ जादा आर्थिक मदत ₹100,000	असुरक्षित कुटुंबांमध्ये अनुसूचित जाति, जनजाति चे कुटुंब प्रमुख (प्रभावित अनुसूचित क्षेत्र मधले देखील) WHH (विधवा, वेगळी राहणारी महिला, एकटी महिला इत्यादी) अपंग BPL, 65 वर्षांवरील ज्यांचे निकटवर्तीय कुटुंब आधार देण्यास नाहीत
10	जमीन / संरचना / इतर गमावल्यास	प्रत्येक कुटुंबातून एक व्यक्तीस	a) स्वतः किंवा कुटुंबातल्या एका व्यक्तीस त्यांच्या आवडीनुसार (जेथवर शक्य होईल तिथवर) दुग्धशाळा, कुक्कुटपालन, संगणक, इलेक्ट्रिकल / इलेक्ट्रॉनिक वस्तूंच्या दुरुस्ती, यांत्रिक काम इत्यादी चे प्रशिक्षण. प्रशिक्षणा संबंधित सर्व खर्च NHSRCLभरेल	
11	समुदायांच्या आधारभूत संरचना अथवा सार्वजनिक मालमत्ता गमावल्यास	प्रभावित समुदाय आणि गट	b) सामुदायिक संरचनांचे पुनर्निर्माण स्थानांतरण आणि सार्वजनिक मालमत्ता संसाधनांची पुनर्स्थापना यासाठी मदत सहाय्य. सर्व खर्च NHSRCLभरेल.	

10.2 दादरा आणि नगर हवेली

अ क्र	नुकसानाचा प्रकार	पात्रता श्रेणी	हक्क (भरपाई आणि R&R सहाय्य)	टिप्पणी
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	जमीन हानी [कृषी तसेच गैर-कृषि (घरगुती / व्यावसायिक किंवा अन्यथा)]	शीर्षकधारक (TH)	<p>a) RFCTLARR अधिनियम, 2013 च्या अनुसार भरपाई भरल्यानंतर जमीन अधिग्रहित केली जाईल (यानंतर 2013 च्या कायदा क्रमांक 30 म्हणून उल्लेखित)</p> <p>I. भारतीय मुद्रांक अधिनियम, 1899 नुसार विक्री मूल्य नोंदणी किंवा विक्रय कराराच्या नोंदणीसाठी बाजार मूल्य, जिथे जमीन आहे तिथे;</p> <p>किंवा</p> <p>जवळच्या परिसरातील समान प्रकारच्या जमिनीची सरासरी विक्री किंमत, मागील तीन वर्षातील सर्वाधिक किंमत असलेल्या विक्रीकरारापैकी 50% पेक्षा अधिक असलेली विक्री किंमत</p> <p>किंवा</p> <p>पीपीपी किंवा खाजगी कंपन्यांना दिलेली मंजूर रक्कम</p> <p>जे उच्च असेल ते</p> <p>II. अधिक 100% सांत्वना रक्कम व अधिसूचनेच्या तारखेपासून 12% व्याज (कलम 10 ए)</p> <p>III. कायदानुसार गुणाकार घटक (शहरीभागात 1 आणि ग्रामीण भागात 2).</p>	<p>RFCTLARR कायदा 2013 च्या कलम 26 अंतर्गत उल्लेखित पद्धतीप्रमाणे भरपाई निर्धारण.</p> <p>पहिल्या अधिसूचनाच्या तारखेपासून दादरा आणि नगर हवेली कलम 4 अंतर्गत 12% व्याज लागू होईल</p>
			b)RFCTLARR कायदा 2013 च्या दुसऱ्या अनुसूचीनुसार R&R खर्च / सहाय्य असेल. (किमान ₹5,00,000)	RFCTLARR कायदा 2013 च्या दुसऱ्या अनुसूचीनुसार R&R खर्च / सहाय्य देय असेल.

		<p>c) प्रभावित कुटुंबातील (कोटेही संबंधित राज्यामध्ये) स्वतः च्या नावावर किंवा प्रभावित कुटुंबातील सदस्याचे (पती / मुलांचे) संयुक्त नावाने विकत घेतलेली जमीन किंवा घर नोंदणीसाठी मुद्रांक शुल्क आणि इतर शुल्क एनएचएसआरसीएलद्वारे कागदी पुरावे उपलब्ध केल्यास परत दिले जाईल.</p> <p>स्टॅप ड्युटी आणि इतर फी भरपाईच्या एकूण रकमेच्या आणि R&R वितरीत केलेल्या किंवा प्रभावित कुटुंबाद्वारे देय वास्तविक रकमेच्या, जे कमी असेल तेवढेच असेल.</p>	<p>प्रभावित कुटुंबांना शेवटच्या रकमेच्या वाटप झाल्यापासून 3 वर्षांच्या आत स्टॅप ड्युटी आणि इतर शुल्काची भरपाई केली जाऊ शकते.</p>								
		<p>d) अंशतः अधिग्रहित भूखंडः प्रभावित कुटुंबाला प्रत्येक अंशतः अधिग्रहित जमिनीच्या टक्केवारीवर आधारित एक-वेळ अतिरिक्त सहाय्य दिले जाईल .</p> <table border="1" data-bbox="714 533 1485 828"> <thead> <tr> <th>अधिग्रहित जमीन क्षेत्र</th> <th>अतिरिक्त R&R सहाय्य</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>50% पर्यंत</td> <td>शून्य</td> </tr> <tr> <td>50%-75%</td> <td>उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 15% रक्कम</td> </tr> <tr> <td>>75%</td> <td>उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रक्कम</td> </tr> </tbody> </table>	अधिग्रहित जमीन क्षेत्र	अतिरिक्त R&R सहाय्य	50% पर्यंत	शून्य	50%-75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 15% रक्कम	>75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रक्कम	<p>आंशिक अधिग्रहित जमीन प्लॉटसाठी अतिरिक्त एक-वेळ R&R सहाय्य सांत्वना रक्कम, गुणाकार घटक आणि 12% व्याजविना असेल.</p> <p>अंशतः अधिग्रहित जमिनीच्या उर्वरीतजागेची मालकी जमीनधारकांबरोबरच राहिल.</p>
अधिग्रहित जमीन क्षेत्र	अतिरिक्त R&R सहाय्य										
50% पर्यंत	शून्य										
50%-75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 15% रक्कम										
>75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रक्कम										
		<p>e) जागेची विभागणी झाल्यास (अधिग्रहण केल्यामुळे दोन भागात विभागणी) कुठल्याही बाजूस कोरलेल्या प्लॉटला स्वातंत्र्य रित्या व रिवर दर्शवलेल्या कलम (d) अन्वय अंशतः प्रभावित भूखंड मानले जातील</p>	<p>विभागणी केलेल्या जमिनीच्या तुकड्यांचा मालकी हक्क पूर्वीच्या मालकाकडेच राहिल</p>								
		<p>f) जागेच्या भरपाई मूल्याच्या 25% च्या बरोबरीने एक वेळ अतिरिक्त सांत्वना सहाय्य. नमुना गणना खाली दर्शवलेली आहे</p> <p>i) गृहित धरा की ग्रामीण भागातील जमिनीची किंमत जमीन / जंत्री / संमती प्रमाणे व खंड 1 (ए) नुसार ₹ 100,000 आहे.</p> <p>ii) ग्रामीण भागात 2 ची गुणाकार घटक, म्हणजे ₹2,00,000</p> <p>iii) 100% सांत्वना (ii) वर ₹2,00,000</p> <p>iv) एकूण भरपाई (ii) +(iii) = ₹4,00,000</p> <p>v) संमती मान्य करण्यासाठी अतिरिक्त प्रोत्साहन i.e. 25% of (iv) = ₹100,000</p> <p>संमती व प्रोत्साहनासह एकूण रक्कम = ₹5,00,000</p>	<p>हे सहाय्य संमतीद्वारे खाजगी जमीन अधिग्रहणासाठी लागू होईल.</p>								

2	अधिग्रहित जमिनी (कृषी) वर प्राथमिकपणे अवलंबून असलेल्या कुटुंबे	a) प्रति प्रभावित कुटुंबाला रु पाच लाखांची एक वेळ रक्कम	a) प्रति प्रभावित कुटुंबाला रु पाच लाखांची एक वेळ रक्कम	
			b) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200).	
			c) प्रभावित कुटुंबातील (कोटेही संबंधित राज्यामध्ये) स्वतः च्या नावावर किंवा प्रभावित कुटुंबातील सदस्याचे (पती / मुलांचे) संयुक्त नावाने विकत घेतलेली जमीन किंवा घर नोंदणीसाठी मुद्रांक शुल्क आणि इतर शुल्क एनएचएसआरसीएलद्वारे कागदी पुरावे उपलब्ध केल्यास परत दिले जाईल.	स्टॅम्प ड्युटी व इतर फीची रक्कम ही जमिनीची एकूण देय भरपाई व R&R सहाय्य किंवा प्रभावित कुटुंबाने भरलेल्या वास्तविक रक्कम, यापैकी जे कमी असेल ती देण्यात येईल. प्रभावित कुटुंबाला त्यांनी भरलेल्या स्टॅम्प ड्युटी आणि इतर फीची रक्कम मिळण्याकरता त्यांना शेवटच्या मिळालेल्या रकमेच्या तारखेपासून तीन वर्षांच्या आत दावा करणे गरजेचे आहे.
3.1	निवासी संरचनेचे नुकसान	शीर्षक धारक	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संत्वने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना: i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000 ii) (i)च्या @100% संत्वना ₹1,00,000 iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) + (ii) = ₹2,00,000	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.
			b) अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर कठीण होत असल्यास पूर्ण भरपाई मिळेल किंवा अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर शक्य असल्यास मालक वापर करता लिखित स्वरूपात ला उर्वरित संरचना वापरण्यास आपली संमती दर्शवत असल्यास प्रभावित संरचनेच्या ऐवज मध्ये मिळणाऱ्या रकमेच्या 25 टक्के रक्कम अधिक देण्यात येईल. मात्र ही रक्कम विना सांत्वना सहाय्यक व एक वेळ असेल जेणेकरून त्या संरचनेला भक्कम बनवण्यात आणि डागडुजी करण्यात मदत मिळेल.	
			c) R&R किंमत / सहाय्य ही RFCTLARR 2013 कायद्याच्या दुसऱ्या अनुसूची प्रमाणे असेल भौतिक विस्थापनानुसार ₹1,43,200 पर्यंत असेल.(उपजीविका अनुदान = ₹ 43,200 + वाहतूक खर्च ₹ 50,000 +पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000)	2013 च्या अधिनियम क्र. 30 च्या द्वितीय अनुसूचीनुसार देय रक्कम R&R रक्कम / सहाय्य देय असेल

			<p>3.1 (ए) आणि 3.1 (बी) साठी पर्याय म्हणून , खालील निवडले जाऊ शकते:</p> <p>d) प्रधानमंत्री आवास योजना किंवा ग्रामीण आणि शहरी भागातील राज्य / केंद्र सरकारच्या समान योजनेनुसार, संरचनेच्या नुकसानाच्या बदल्यात (सदनिका गेल्यामुळे विस्थापन झाल्यास) समतुल्य रक्कम.</p>	पर्यायी सदनिकेची रक्कम ग्रामीण भागातील ₹ 70,000 पेक्षा कमी आणि शहरी भागातील 1.5 लाखांपेक्षा कमी असू शकत नाही.
			<p>e) शीर्षकधारकाने खरेदी केलेल्या जमिन किंवा घराच्या नोंदणीसाठी देय असलेला सुट्टांक शुल्क आणि इतर फी एनएलएसआरसीएलद्वारे दिले जाईल. मात्र त्यासाठी अनुक्रमांक 1 च्या कलम 4 च्या उपकलम (सी) प्रमाणे कागदोपत्री पुराव्यांची निर्मिती करणे आवश्यक आहे</p>	प्रभावित कुटुंबाला त्यांनी भरलेल्या स्टॅम्प ड्युटी आणि इतर फीची रक्कम मिळण्याकरता त्यांना शेवटच्या मिळालेल्या रकमेच्या तारखेपासून तीन वर्षांच्या आत दावा करणे गरजेचे आहे.
			<p>f) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील</p>	
			<p>g) संरचना रिक्त करण्यासाठी दोन महिन्यांची सूचन</p>	एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल.
3.2	निवासी संरचनेचे नुकसान	अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	<p>a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना</p> <p>i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹70,000</p> <p>ii) (i)च्या @100% संतवना ₹70,000</p> <p>iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) +(ii) = ₹1,40,000</p>	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.
			<p>b) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000</p>	सद्य जागेवरून भौतिक विस्थापना असल्यास ₹1,43,200 पर्यंत असेल.
			<p>c) एक वर्षांच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200)</p> <p>d) एकवेळ पुनर्वास भत्ता ₹ 50,000</p>	
			<p>3.1 (ए) साठी पर्याय म्हणून , खालील निवडले जाऊ शकते:</p> <p>e) प्रधानमंत्री आवास योजना किंवा ग्रामीण आणि शहरी भागातील राज्य / केंद्र सरकारच्या समान योजनेनुसार, संरचनेच्या नुकसानाच्या बदल्यात (सदनिका गेल्यामुळे विस्थापन झाल्यास) समतुल्य रक्कम.</p>	पर्यायी सदनिकेची रक्कम ग्रामीण भागातील ₹ 70,000 पेक्षा कमी आणि शहरी भागातील 1.5 लाखांपेक्षा कमी असू शकत नाही.

			f) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील	
			g) संरचना रिक्त करण्यासाठी दोन महिन्यांची सूचना	एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल.
4.1	व्यावसायिक / औद्योगिक संरचना गमावल्यास	शीर्षकधारक	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000 ii) (i)च्या @100% संतवना ₹100,000 iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) +(ii) = ₹2,00,000	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.
			b) अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर कठीण होत असल्यास पूर्ण भरपाई मिळेल किंवा अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर शक्य असल्यास मालक वापर करता लिखित स्वरूपात ला उर्वरित संरचना वापरण्यास आपली संमती दर्शवित असल्यास प्रभावित संरचनेच्या ऐवज मध्ये मिळणाऱ्या रकमेच्या 25 टक्के रक्कम अधिक देण्यात येईल. मात्र ही रक्कम विना सांत्वना सहाय्यक व एक वेळ असेल जेणेकरून त्या संरचनेला भक्कम बनवण्यात आणि डागडुजी करण्यात मदत मिळेल.	
			c) R&R किंमत / सहाय्य ही RFCTLARR 2013 कायद्याच्या दुसऱ्या अनुसूची प्रमाणे असेल भरपाईची रक्कम भौतिक विस्थापनानुसार ₹1,43,200 पर्यंत असेल.(उपजीविका अनुदान = ₹ 43,200 + वाहतूक खर्च ₹ 50,000 +पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000)	2013 च्या अधिनियम क्र. 30 च्या द्वितीय अनुसूचीनुसार देय रक्कम R&R रक्कम / सहाय्य देय रक्कमपेक्षा कमी होणार नाही.
			d) शीर्षकधारकाने खरेदी केलेल्या व्यावसायिक / औद्योगिकजागेच्या नोंदणीसाठी देय असलेला मुद्रांक शुल्क आणि इतर फी एनएलएसआरसीएलद्वारे दिले जाईल. मात्र त्यासाठी अनुक्रमांक 1 च्या कलम 4 च्या उपकलम (सी) प्रमाणे कागदोपत्री पुराव्यांची निर्मिती करणे आवश्यक आहे	
			e) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील	

			f) व्यवसायिक संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस व औद्योगिक संरक्षण व्यक्त करण्याकरिता सहा महिन्यांची आगाऊ नोटीस	एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल
4.2	व्यावसायिक संरचना गमावल्यास	अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संत्वने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000 ii) (i)च्या @100% संत्वना ₹100,000 iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) + (ii) = ₹2,00,000	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.
			b) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000	ज्याला सध्याच्या स्थानावरून विस्थापन आवश्यक आहे
			c) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200)	उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल
			d) व्यवसायिक अतिक्रमण करणाऱ्या व्यापार अथवा व रोजगाराच्या नुकसानासाठी ₹ 25,000 चे एक वेळ आर्थिक सहाय्य	
			e) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील	
			f) व्यवसायिक संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस व औद्योगिक संरक्षण व्यक्त करण्याकरिता सहा महिन्यांची आगाऊ नोटीस	एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल
			g) एकवेळ पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000	
5.1	निवासी संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	निवासी a) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000 b) ग्रामीण भागात दरमहा ₹4000 शहरी भागात ₹5000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता c) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.	

5.2	व्यावसायिक संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	व्यावसायिक a) व्यवसायिक व इतर सामान हलविण्याकरिता एक वेळ वाहतुकीचा खर्च ₹50,000 b) व्यवसाय / स्वयंरोजगार गमावल्यामुळे एक वेळ आर्थिक सहाय्य ₹25,000 c) ग्रामीण भागात दरमहा ₹5000 शहरी भागात ₹7000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता d) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.	
5.3	इतर संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	इतर: a) सामान हलविण्याकरिता एक वेळ वाहतुकीचा खर्च ₹50,000 b) ग्रामीण भागात दरमहा ₹5000 शहरी भागात ₹7000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता c) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.	इतर संरचना गमावल्यास
6	रोजगार गमावल्यास	पगारदार (कामगार विंगर शेती आस्थापनेतले कर्मचारी)	a) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200)	
7	झाडे पिक फळवागा	शीर्षक धारक, अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 अंतर्गत प्रभावित झाडे भरपाई किंवा झाडांची पूर्ण भरपाई घेण्याऐवजी प्रभावित कुटुंबांना झाडे कापून नेण्याची मुभा मिळू शकेल. मात्र अशा घटनेमध्ये लाकडाचे 25% मूल्य मिळेल (फळझाडे व इतर झाडे) नमुना गणना: i. झाडांचे मूल्य ₹1000 ii. सांत्वना रक्कम (i) च्या 100% ₹1000 iii. झाडांची एकूण भरपाई रक्कम (i) + (ii) = ₹2000 प्रभावित कुटुंबांनी झाडे कापून नेल्यास भरपाईची रक्कम = ₹ 500 b) प्रभावित व्यक्तींना उभे पीक व झाडावरची फळे इत्यादी कापण्याकरिता तीन महिन्यांची पूर्वसूचना देण्यात येईल	ताब्यात घेतलेल्या जमिनीवर असलेली झाडे वनस्पती आणि पिकांची पिकांचे मूल्यमापन संबंधित विभागांकडून विना घसारा करण्यात येईल इमारती लाकूड वृक्षांचे मूल्यांकन वनविभागाद्वारे करण्यात येईल उभ्या पिकांचे मूल्यांकन कृषि विभागाकडून करण्यात येईल फळ झाडे रोपे इत्यादींचे मूल्यांकन फळवाग विभागाकडून करण्यात येईल.

8	गुरांचे गोठे व छोटी दुकाने	शीर्षकधारक आणि ना- शीर्षकधारक(अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे)	a) गुरांचे गोठे व छोटी दुकाने इतरत्र हलविण्यात करिता सरकारला योग्य वाटेल तेवढी किंवा किमान ₹25,000 एक वेळ आर्थिक सहाय्य.	हानी शिवाय स्थानांतरित करता येऊ शकणारे छोटे दुकाने ज्यात लहान दुकाने, छोटीया कार्यशाळा, व्यवसायिक किओस्क, टपऱ्या आणि इतर तात्पुरती दुकाने, ज्यात व्यवसाय केला जातो, ही मानली जाते. "किरकोळ दुकान" या श्रेणी अंतर्गत सहाय्य प्राप्त करणारे पक्ष एकरकमी रक्कम मिळण्यास पात्र राहणार नाहीत.
			b) तीन महिन्यांच्या कालावधीसाठी (दुकानाचे पुनर्स्थापनाची अवधी) ₹3600 दरमहा म्हणजे ₹10,800 चा निर्वाहभत्ता दिला जाईल.	
			c) संरचना हलवण्यासाठी/ काढण्यासाठी 15 दिवसांचा नोटिस कालावधी	
9	जमीन / संरचना / इतर गमावल्यास	शीर्षक धारक, अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे असुरक्षित कुटुंब	a) असुरक्षित कुटुंबांना एक वेळ जादा आर्थिक मदत ₹100,000	असुरक्षित कुटुंबांमध्ये अनुसूचित जाति, जनजाति चे कुटुंब प्रमुख (प्रभावित अनुसूचित क्षेत्र मधले देखील) WHH (विधवा, वेगळी राहणारी महिला, एकटी महिला इत्यादी) अपंग BPL, 65 वर्षांवरील ज्यांचे निकटवर्तीय कुटुंब आधार देण्यास नाहीत
10	जमीन / संरचना / इतर गमावल्यास	प्रत्येक कुटुंबातून एक व्यक्तीस	a) स्वतः किंवा कुटुंबातल्या एका व्यक्तीस त्यांच्या आवडीनुसार (जेथवर शक्य होईल तिथवर) दुग्धशाळा, कुक्कुटपालन, संगणक, इलेक्ट्रिकल / इलेक्ट्रॉनिक वस्तूंच्या दुरुस्ती, यांत्रिक काम इत्यादी चे प्रशिक्षण. प्रशिक्षणा संबंधित सर्व खर्च NHRCLभरेल	जमीन / संरचना / इतर गमावल्यास
11	समुदायांच्या आधारभूत संरचना अथवा सार्वजनिक मालमत्ता गमावल्यास	प्रभावित समुदाय आणि गट	b) सामुदायिक संरचनांचे पुनर्निर्माण स्थानांतरण आणि सार्वजनिक मालमत्ता संसाधनांची पुनर्स्थापना यासाठी मदत सहाय्य. सर्व खर्च NHRCLभरेल.	

10.3 महाराष्ट्र

अ क्र	नुकसानाचा प्रकार	पात्रता श्रेणी	हक्क (भरपाई आणि R&R सहाय्य)	टिप्पणी
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	जमीन हानी / नुकसान [कृषी तसेच गैर-कृषि (घरगुती / व्यावसायिक किंवा अन्यथा)]	शीर्षकधारक (TH)	<p>RFCTLARR अधिनियम, 2013 च्या अनुसार भरपाई भरल्यानंतर जमीन अधिग्रहित केली जाईल (यानंतर 2013 च्या कायदा क्रमांक 30 म्हणून उल्लेखित)</p> <p>I. भारतीय मुद्रांक अधिनियम, 1899 नुसार विक्री मूल्य नोंदणी किंवा विक्रय कराराच्या नोंदणीसाठी बाजार मूल्य, जिथे जमीन आहे तिथे;</p> <p>किंवा</p> <p>जवळच्या परिसरातील समान प्रकारच्या जमिनीची सरासरी विक्री किंमत, मागील तीन वर्षातील सर्वाधिक किंमत असलेल्या विक्रीकरारापैकी 50% पेक्षा अधिक असलेली विक्री किंमत किंवा</p> <p>पीपीपी किंवा खाजगी कंपन्यांना दिलेली मंजूर रक्कम जे उच्च असेल ते</p> <p>II. अधिक 100% सांत्वना रक्कम व अधिसूचनेच्या तारखेपासून 12% व्याज (कलम 11)</p> <p>III. कायदानुसार गुणाकार घटक (शहरीभागात 1, क्षेत्रिय/ विकासाधीन भागांत 1.5 आणि ग्रामीण भागात 2).</p>	<p>2013 च्या कलम 26 अंतर्गत उल्लेखित पद्धतीप्रमाणे भरपाई निर्धारण.</p> <p>कलम 11 च्या तारखेपासून 12% व्याज लागू होईल</p>
			<p>b) 2013 च्या अधिनियमच्या दुसऱ्या अनुसूचीनुसार R&R खर्च / सहाय्य असेल. (किमान ₹5,00,000)</p>	<p>2013 च्या अधिनियम क्र .30 च्या द्वितीय अनुसूचीनुसार देय रक्कम R&R रक्कम / सहाय्य देय असेल.</p>

		<p>c) प्रभावित कुटुंबातील (कोठेही संबंधित राज्यामध्ये) स्वतः च्या नावावर किंवा प्रभावित कुटुंबातील सदस्याचे (पती / मुलांचे) संयुक्त नावाने विकत घेतलेली जमीन किंवा घर नोंदणीसाठी मुद्रांक शुल्क आणि इतर शुल्क एनएचएसआरसीएलद्वारे कागदी पुरावे उपलब्ध केल्यास परत दिले जाईल.</p> <p>स्टॅप ज्युटी आणि इतर फी भरपाईच्या एकूण रकमेच्या आणि R&R वितरीत केलेल्या किंवा प्रभावित कुटुंबाद्वारे देय वास्तविक रकमेच्या, जे कमी असेल तेवढेच असेल.</p>	<p>प्रभावित कुटुंबांना शेवटच्या रकमेच्या वाटप झाल्यापासून 3 वर्षांच्या आत स्टॅप ज्युटी आणि इतर शुल्काची भरपाई केली जाऊ शकते.</p>								
		<p>d) अंशतः अधिग्रहित भूखंडः</p> <p>प्रभावित कुटुंबाला प्रत्येक अंशतः अधिग्रहित जमिनीच्या टक्केवारीवर आधारित एक-वेळ अतिरिक्त सहाय्य दिले जाईल .</p> <table border="1" data-bbox="745 595 1552 882"> <thead> <tr> <th>अधिग्रहित जमीन क्षेत्र</th> <th>अतिरिक्त R&R सहाय्य</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>50% पर्यंत</td> <td>शून्य</td> </tr> <tr> <td>50%-75%</td> <td>उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 5% रक्कम</td> </tr> <tr> <td>>75%</td> <td>उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रक्कम</td> </tr> </tbody> </table>	अधिग्रहित जमीन क्षेत्र	अतिरिक्त R&R सहाय्य	50% पर्यंत	शून्य	50%-75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 5% रक्कम	>75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रक्कम	<p>आंशिक अधिग्रहित जमीन प्लॉटसाठी अतिरिक्त एक-वेळ R&R सहाय्य सांत्वना रक्कम, गुणाकार घटक आणि 12% व्याजविना असेल.</p> <p>अंशतः अधिग्रहित जमिनीच्या उर्वरीतजागेची मालकी जमीनधारकांवर रोवरच राहिल.</p>
अधिग्रहित जमीन क्षेत्र	अतिरिक्त R&R सहाय्य										
50% पर्यंत	शून्य										
50%-75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 5% रक्कम										
>75%	उर्वरीत जमीन क्षेत्रासाठी भरपाईची 25% रक्कम										
		<p>e) जागेची विभागणी झाल्यास (अधिग्रहण केल्यामुळे दोन भागात विभागणी) कुठल्याही बाजूस कोरलेल्या प्लॉटला स्वातंत्र्य रित्या व रिवर दर्शवलेल्या कलम (d) अन्वय अंशतः प्रभावित भूखंड मानले जातील</p>	<p>विभागणी केलेल्या जमिनीच्या तुकड्यांचा मालकी हक्क पूर्वीच्या मालकाकडेच राहिल</p>								

			<p>महाराष्ट्र शासन आदेश क्रमांक संकिरण- 03/2015/ Para.Kra. 34/A-2 दिनांक. 12/5/2015. प्रमाणे भरपाई रकमेच्या 25% एक वेळ सहाय्य</p> <p>नमुना गणना खाली दर्शवलेली आहे</p> <p>i) गृहित धरा की ग्रामीण भागातील जमिनीची किंमत जमीन / जंत्री / संमती प्रमाणे व खंड 1 (ए) नुसार ₹ 100,000 आहे.</p> <p>ii) ग्रामीण भागात 2 ची गुणाकार घटक, म्हणजे ₹2,00,000</p> <p>iii) 100% सात्वना (ii) वर ₹2,00,000</p> <p>iv) एकूण भरपाई (ii) +(iii) = ₹4,00,000</p> <p>v) संमती मान्य करण्यासाठी अतिरिक्त प्रोत्साहन i.e. 25% of (iv) = ₹100,000</p> <p>संमती व प्रोत्साहनासह एकूण रक्कम = ₹500,000</p>	हे सहाय्य संमतीद्वारे खाजगी जमीन अधिग्रहणासाठी लागू होईल.
	अधिग्रहित जमिनी (कृषी) वर प्राथमिकपणे अवलंबून असलेल्या कुटुंबे	प्रभावित कुटुंब	<p>a) प्रति प्रभावित कुटुंबाला रु पाच लाखांची एक वेळ रक्कम</p> <p>b) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200).</p> <p>c) प्रभावित कुटुंबातील (कोठेही संबंधित राज्यामध्ये) स्वतः च्या नावावर किंवा प्रभावित कुटुंबातील सदस्याचे (पती / मुलांचे) संयुक्त नावाने विकत घेतलेली जमीन किंवा घर नोंदणीसाठी मुद्रांक शुल्क आणि इतर शुल्क एनएचएसआरसीएलद्वारे कागदी पुरावे उपलब्ध केल्यास परत दिले जाईल.</p>	स्टॅम्प ड्युटी व इतर फीची रक्कम ही जमिनीची एकूण देय भरपाई व R&R सहाय्य किंवा प्रभावित कुटुंबाने भरलेल्या वास्तविक रक्कम, यापैकी जे कमी असेल ती देण्यात येईल. प्रभावित कुटुंबाला त्यांनी भरलेल्या स्टॅम्प ड्युटी आणि इतर फीची रक्कम मिळण्याकरता त्यांना शेवटच्या मिळालेल्या रकमेच्या तारखेपासून तीन वर्षांच्या आत दावा करणे गरजेचे आहे.
3.1	निवासी संरचनेचे नुकसान	शीर्षक धारक	<p>a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई.</p> <p>नमुना गणना:</p> <p>i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000</p> <p>ii) (i)च्या @100% संतवना ₹1,00,000</p> <p>iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) +(ii) = ₹2,00,000</p>	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.

		<p>b) अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर कठीण होत असल्यास पूर्ण भरपाई मिळेल</p> <p>किंवा</p> <p>अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर शक्य असल्यास मालक वापर करता लिखित स्वरूपात ला उर्वरित संरचना वापरण्यास आपली संमती दर्शवत असल्यास प्रभावित संरचनेच्या ऐवज मध्ये मिळणाऱ्या रकमेच्या 25 टक्के रक्कम अधिक देण्यात येईल. मात्र ही रक्कम विना सांत्वना सहाय्यक व एक वेळ असेल जेणेकरून त्या संरचनेला भक्कम बनवण्यात आणि डागडुजी करण्यात मदत मिळेल.</p>	
		<p>c) R&R किंमत / सहाय्य ही RFCTLARR 2013 कायद्याच्या दुसऱ्या अनुसूची प्रमाणे असेल.</p> <p>नमुना गणना:</p> <p>भौतिक विस्थापनानुसार ₹1,43,200 पर्यंत असेल.(उपजीविका अनुदान = ₹ 43,200 + वाहतूक खर्च ₹ 50,000 +पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000)</p>	<p>2013 च्या अधिनियम क्र .30 च्या द्वितीय अनुसूचीनुसार देय रक्कम R&R रक्कम / सहाय्य देय असेल.</p>
		<p>3.1 (ए) आणि 3.1 (बी) साठी पर्याय म्हणून , खालील निवडले जाऊ शकते:</p> <p>d) प्रधानमंत्री आवास योजना किंवा ग्रामीण आणि शहरी भागातील राज्य / केंद्र सरकारच्या समान योजनेनुसार, संरचनेच्या नुकसानाच्या बदल्यात (सदनिका गेल्यामुळे विस्थापन झाल्यास) समतुल्य रक्कम.</p>	<p>पर्यायी सदनिकेची रक्कम ग्रामीण भागातील ₹ 70,000 पेक्षा कमी आणि शहरी भागातील 1.5 लाखांपेक्षा कमी असू शकत नाही.</p>
		<p>d) शीर्षकधारकाने खरेदी केलेल्या जमिन किंवा घराच्या नोंदणीसाठी देय असलेला मुद्रांक शुल्क आणि इतर फी एनएलएसआरसीएलद्वारे दिले जाईल. मात्र त्यासाठी अनुक्रमांक 1 च्या कलम 4 च्या उपकलम (सी) प्रमाणे कागदोपत्री पुराव्यांची निर्मिती करणे आवश्यक आहे</p>	<p>प्रभावित कुटुंबाला त्यांनी भरलेल्या स्टॅम्प ड्युटी आणि इतर फीची रक्कम मिळण्याकरता त्यांना शेवटच्या मिळालेल्या रकमेच्या तारखेपासून तीन वर्षांच्या आत दावा करणे गरजेचे आहे.</p>
		<p>f) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील</p>	
		<p>g) संरचना रिक्त करण्यासाठी दोन महिन्यांची सूचन</p>	<p>एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल.</p>

3.2	निवासी संरचनेचे नुकसान	अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹70,000 ii) (i)च्या @100% संतवना ₹70,000 iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) +(ii) = ₹1,40,000	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.
			b) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000	ज्याला सध्याच्या स्थानावरून विस्थापन आवश्यक आहे
			c) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200)	
			d) एकवेळ पुनर्वास भत्ता ₹ 50,000	
			3.2 (ए) साठी पर्याय म्हणून, खालील निवडले जाऊ शकते: e) प्रधानमंत्री आवास योजना किंवा ग्रामीण आणि शहरी भागातील राज्य / केंद्र सरकारच्या समान योजनेनुसार, संरचनेच्या नुकसानाच्या बदल्यात (सदनिका गेल्यामुळे विस्थापन झाल्यास) समतुल्य रक्कम.	पर्यायी सदनिकेची रक्कम ग्रामीण भागातील ₹ 70,000 पेक्षा कमी आणि शहरी भागातील 1.5 लाखांपेक्षा कमी असू शकत नाही. [1]
			f) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील	
			g) संरचना रिक्त करण्यासाठी दोन महिन्यांची सूचना	एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल
4.1	व्यावसायिक / औद्योगिक संरचना गमावल्यास	शीर्षकधारक	a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000 ii) (i)च्या @100% संतवना ₹100,000 iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) +(ii) = ₹2,00,000	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल.

			<p>b) अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर कठीण होत असल्यास पूर्ण भरपाई मिळेल किंवा अंशिक प्रभावामुळे उरलेल्या संरचनेचा वापर शक्य असल्यास मालक वापर करता लिखित स्वरूपात ला उर्वरित संरचना वापरण्यास आपली संमती दर्शवित असल्यास प्रभावित संरचनेच्या ऐवज मध्ये मिळणाऱ्या रकमेच्या 25 टक्के रक्कम अधिक देण्यात येईल. मात्र ही रक्कम विना सांत्वना सहाय्यक व एक वेळ असेल जेणेकरून त्या संरचनेला भक्कम बनवण्यात आणि डागडुजी करण्यात मदत मिळेल.</p>	
			<p>c) R&R किंमत / सहाय्य ही RFCTLARR 2013 कायद्याच्या दुसऱ्या अनुसूची प्रमाणे असेल. भरपाईची रक्कम भौतिक विस्थापनानुसार ₹1,43,200 पर्यंत असेल. (उपजीविका अनुदान = ₹ 43,200 + वाहतूक खर्च ₹ 50,000 + पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000)</p>	2013 च्या अधिनियम क्र. 30 च्या द्वितीय अनुसूचीनुसार देय रक्कम R&R रक्कम / सहाय्य देय रक्कमपेक्षा कमी होणार नाही.
			<p>d) शीर्षकधारकाने खरेदी केलेल्या व्यावसायिक / औद्योगिक जागेच्या नोंदणीसाठी देय असलेला मुद्रांक शुल्क आणि इतर फी एनएलएसआरसीएलद्वारे दिले जाईल. मात्र त्यासाठी अनुक्रमांक 1 च्या कलम 4 च्या उपकलम (सी) प्रमाणे कागदोपत्री पुराव्यांची निर्मिती करणे आवश्यक आहे</p>	
			<p>e) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील</p>	
			<p>f) व्यवसायिक संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस व औद्योगिक संरक्षण व्यक्त करण्याकरिता सहा महिन्यांची आगाऊ नोटीस</p>	एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रक्कम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल
4.2	व्यावसायिक संरचना गमावल्यास	अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	<p>a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 प्रमाणे 100% संतवने सह संरचनासाठी भरपाई. नमुना गणना i) संरचनेचे मूल्यमापन, ₹100,000 ii) (i)च्या @100% संतवना ₹100,000 iii) संरचनेसाठी एकूण भरपाई (i) + (ii) = ₹2,00,000</p>	संरचनेचे मूल्यमापन विना घसारा नवीनतम दर अनुसूची (SoR/Plinth Area) वर आधारित असेल..
			<p>b) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000</p>	ज्याला सध्याच्या स्थानावरून विस्थापन आवश्यक आहे

			<p>c) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200)</p> <p>d) व्यवसायिक अतिक्रमण करणाऱ्या व्यापार अथवा व रोजगाराच्या नुकसानासाठी ₹ 25,000 चे एक वेळ आर्थिक सहाय्य</p> <p>e) प्रभावित संरचनेतील कुठल्याही प्रकारच्या वस्तू बाहेर काढण्यास विनाशुल्क अधिकार असतील</p> <p>f) व्यवसायिक संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस व औद्योगिक संरक्षण व्यक्त करण्याकरिता सहा महिन्यांची आगाऊ नोटीस</p> <p>g) एकवेळ पुनर्वसन भत्ता ₹ 50,000</p>	<p>उर्वरित 20% रकम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल</p> <p>एकूण भरपाईच्या 80% आगाऊ भरणा आगाऊ सूचने आधी दिली जाईल उर्वरित 20% रकम जमीन निर्बंध मुक्त केल्या नंतर दिली जाईल.</p>
5.1	निवासी संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	<p>निवासी</p> <p>a) कुटुंब, इमारत सामग्री, जनावरे, गुरे इत्यादींच्या वाहतुकीसाठी एक वेळ आर्थिक सहाय्य म्हणून ₹ 50,000</p> <p>b) ग्रामीण भागात दरमहा ₹4000 शहरी भागात ₹5000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता</p> <p>c) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.</p>	
5.2	व्यावसायिक संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	<p>व्यावसायिक</p> <p>a) व्यवसायिक व इतर सामान हलविण्याकरिता एक वेळ वाहतुकीचा खर्च ₹50,000</p> <p>b) व्यवसाय / स्वयंरोजगार गमावल्यामुळे एक वेळ आर्थिक सहाय्य ₹25,000</p> <p>c) ग्रामीण भागात दरमहा ₹5000 शहरी भागात ₹7000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता</p> <p>d) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.</p>	
5.3	इतर संरचना गमावल्यास	भाडेकरू	<p>इतर:</p> <p>a) सामान हलविण्याकरिता एक वेळ वाहतुकीचा खर्च ₹50,000</p> <p>b) ग्रामीण भागात दरमहा ₹5000 शहरी भागात ₹7000 सहा महिन्यांकरताभाडे भत्ता</p> <p>c) संरचना रिक्त करण्याकरिता दोन महिन्यांची आगाऊ नोटीस.</p>	

6	रोजगार गमावल्यास	पगारदार (कामगार विगार शेती आस्थापनेतले कर्मचारी	a) एक वर्षाच्या कालावधीसाठी ₹ 3600 प्रति महिना निर्वाह भत्ता (₹43,200)	
7	झाडे पिक फळवागा	शीर्षक धारक, अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे	<p>a) 2013 च्या कायदा 30 च्या कलम 29 अंतर्गत प्रभावित झाडे भरपाई किंवा झाडांची पूर्ण भरपाई घेण्याऐवजी प्रभावित कुटुंबांना झाडे कापून नेण्याची मुभा मिळू शकेल. मात्र अशा घटनेमध्ये लाकडाचे 25% मूल्य मिळेल (फळझाडे व इतर झाडे)</p> <p>नमुना गणना:</p> <p>i. झाडांचे मूल्य ₹1000</p> <p>ii. सात्वना रक्कम (i) च्या 100% ₹1000 iii. झाडांची एकूण भरपाई रक्कम (i) + (ii) = ₹2000</p> <p>प्रभावित कुटुंबांनी झाडे कापून नेल्यास भरपाईची रक्कम = ₹ 500</p>	ताब्यात घेतलेल्या जमिनीवर असलेली झाडे वनस्पती आणि पिकांची पिकांचे मूल्यमापन संबंधित विभागांकडून विना घसारा करण्यात येईल इमारती लाकूड वृक्षांचे मूल्यांकन वनविभागाद्वारे करण्यात येईल उभ्या पिकांचे मूल्यांकन कृषि विभागाकडून करण्यात येईल फळ झाडे रोपे इत्यादींचे मूल्यांकन फळवाग विभागाकडून करण्यात येईल.
			b) प्रभावित व्यक्तींना उभे पीक व झाडावरची फळे फळे इत्यादी कापण्याकरीता तीन महिन्यांची पूर्वसूचना देण्यात येईल	
8	गुरांचे गोठे व छोटी दुकाने	शीर्षकधारक आणि ना- शीर्षकधारक(अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे)	a) गुरांचे गोठे व छोटी दुकाने इतरत्र हलविण्यात करिता सरकारला योग्य वाटेल तेवढी किंवा किमान ₹25,000 एक वेळ आर्थिक सहाय्य.	हानी शिवाय स्थानांतरित करता येऊ शकणारे छोटे दुकाने ज्यात लहान दुकाने, छोटीय कार्यशाळा, व्यवसायिक किओस्क, टपऱ्या आणि इतर तात्पुरती दुकाने, ज्यात व्यवसाय केला जातो, ही मानली जाते. "किरकोळ दुकान" या श्रेणी अंतर्गत सहाय्य प्राप्त करणारे पक्ष एकरकमी रक्कम मिळण्यास पात्र राहणार नाहीत.

			b) तीन महिन्यांच्या कालावधीसाठी (दुकानाचे पुनर्स्थापनाची अवधी) ₹3600 दरमहा म्हणजे ₹10,800 चा निर्वाहभत्ता दिला जाईल.	
			c)संरचना हलवण्यासाठी/ काढण्यासाठी 15 दिवसांचा नोटिस कालावधी	
9	जमीन / संरचना / इतर गमावल्यास	शीर्षक धारक, अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे असुरक्षित कुटुंब	a) असुरक्षित कुटुंबांना एक वेळ जादा आर्थिक मदत ₹100,000	असुरक्षित कुटुंबांमध्ये अनुसूचित जाति, जनजाति चे कुटुंब प्रमुख (प्रभावित अनुसूचित क्षेत्र मधले देखील) WHH (विधवा, वेगळी राहणारी महिला, एकटी महिला इत्यादी) अपंग BPL, 65 वर्षांवरील ज्यांचे निकटवर्तीय कुटुंब आधार देण्यास नाहीत
10	जमीन / संरचना / इतर गमावल्यास	प्रत्येक कुटुंबातून एक व्यक्तीस	a) स्वतः किंवा कुटुंबातल्या एका व्यक्तीस त्यांच्या आवडीनुसार (जेथवर शक्य होईल तिथवर) दुग्धशाळा, कुक्कुटपालन, संगणक, इलेक्ट्रिकल / इलेक्ट्रॉनिक वस्तूंच्या दुरुस्ती, यांत्रिक काम इत्यादी चे प्रशिक्षण. प्रशिक्षणा संबंधित सर्व खर्च NHSRCLभरेल	
11	समुदायांच्या आधारभूत संरचना अथवा सार्वजनिक मालमत्ता गमावल्यास	प्रभावित समुदाय आणि गट	a) सामुदायिक संरचनांचे पुनर्निर्माण स्थानांतरण आणि सार्वजनिक मालमत्ता संसाधनांची पुनर्स्थापना यासाठी मदत सहाय्य. सर्व खर्च NHSRCLभरेल.	

टीप 1: जमिनीची भरपाई निश्चित करणे

1. RFCTLARR कायदा 2013, कलम 26 मधील नमूद केलेल्या तरतुदीनुसार भरपाईचा निर्णय भूसंपादन अधिकारी द्वारे केला जाईल, जो जमीनच्या बाजार मूल्याचे मूल्यांकन आणि निर्धारण करण्यासाठी खालील निकष निर्दिष्ट करते:

a) भारतीय मुद्रांक अधिनियम, 18 99 मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या बाजार मूल्याचे, जे काही असेल ते, विक्रीची नोंदणी करण्यासाठीचा करारनामा, जमीन ज्या क्षेत्रात आहे तिथे; किंवा

b) जवळच्या गावात किंवा जवळच्या परिसरात असलेल्या समान प्रकारच्या जमिनीसाठी गेल्या तीन वर्षांत नोंदणी केलेल्या विक्री किंमतीची सरासरी पेक्षा 50% कमी नाही; किंवा

c) खाजगी कंपन्यांसाठी किंवा सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी प्रकल्पांसाठी जमीन अधिग्रहण करण्याच्या बाबतीत कलम 2 च्या उप-कलम (2) अन्वये मान्य केल्यानुसार मंजूर रक्कम

जे जास्त / अधिक असेल ते

RFCTLARR (गुजरात दुरुस्ती), कायदा 2016 किंवा RFCTLARR, कायदा 2013 च्या कलम 11 ची अधिसूचना जारी केल्याची तारीख ही बाजार मूल्य निश्चित करण्याची तारीख मानली जाईल.

स्पष्टीकरण 1: कलम (बी) मध्ये उल्लेखित सरासरी विक्री किंमत, जवळच्या गावात किंवा आसपासच्या परिसरात गेल्या तीन वर्षातील समान क्षेत्रासाठी नोंदणीकृत विक्री करार किंवा विक्री करारनाम्याची किंमत अधिग्रहित केलेल्या जमिनीची किंमत निर्धारित करण्याकरिता केली जाईल.

स्पष्टीकरण 2: स्पष्टीकरण 1 मध्ये उल्लेखित सरासरी विक्री किंमत ठरविण्याकरिता सर्वाधिक विक्री किंमत असलेल्या विक्रीकर यापैकी अर्धे सर्वोच्च विक्री करार विचारात घेतले जातील

स्पष्टीकरण 3: या कलमात बाजार मूल्य निर्धारित करताना स्पष्टीकरण 1 किंवा स्पष्टीकरण 2 मध्ये निर्धारित सरासरी विक्रीची किंमत या जिल्ह्यात या पूर्वी याच अधिनियमाच्या तरतुदीद्वारे जमिनीसाठी भरपाई म्हणून दिलेली कोणतीही किंमत विचारात घेतली जाणार नाही.

स्पष्टीकरण 4: या कलमात बाजार मूल्य निर्धारित करताना स्पष्टीकरण 1 किंवा स्पष्टीकरण 2 मधील संदर्भित सरासरी विक्री किंमत, जी जिल्हाधिकाऱ्यांच्या मतानुसार प्रत्यक्ष प्रचलित बाजार मूल्याचे प्रतीक नाही तिचा विचार केला जाणार नाही.

2. उपरोक्त (1) प्रमाणे, गणना केलेले बाजार मूल्य शहरी शहरापासून असलेल्या अंतरानुसार एक किंवा दोन च्या घटकाद्वारे गुणाकार करण्याबाबत उचित सरकार द्वारे अधिसूचित केले जाऊ शकते.

3. वरील (1) किंवा (2) नुसार बाजार मूल्य निर्धारित केले जाऊ शकत नाही कारण-

- A. जमीन अशा क्षेत्रात वसलेली आहे जिथे जमीनवरील व्यवहार त्या क्षेत्रामध्ये लागू असलेल्या कोणत्याही कायद्याद्वारे किंवा इतर कोणत्याही कायद्यानुसार प्रतिबंधित आहेत, किंवा
- B. उपरोक्त उपविभाग(1) च्या कलम (A) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे तत्काळ मागील तीन वर्षांपासूनचे नोंदणीकृत करार उपलब्ध नाहीत.
- C. भारतीय मुद्रांक अधिनियम, 1899 च्या अंतर्गत योग्य प्राधिकरणाने बाजार मूल्य निश्चित केलेले नाही.

संबंधित राज्य तत्सम क्षेत्रातील अशाच प्रकारच्या जमिनीची किंमत विचारात न घेता उपकलम (1) मध्ये नमूद केलेल्या पद्धतीवर आधारित जमिनीच्या प्रति एकल भागाची किमान किंमत निर्दिष्ट करेल.

4. LARR अधिनियम 2013 च्या अंतर्गत अधिग्रहित केलेल्या जमिनीसाठी दिली जाणारी भरपाईची रक्कम ठरविण्याकरिता कायद्याच्या कलम 28 अंतर्गत असलेली तरतूद विचारात घेतली जाईल.

5. 1961 च्या आधीपासून गावातील सामान्य जमिनीवर आपले अधिपत्य सांगणाऱ्यांना कायद्याने 'नियमित जमीनधारक' म्हणून मानले जाईल आणि त्यांना समतुल्य वैकल्पिक जमीन किंवा जमिनीच्या समतुल्य जागेचा भत्ता मिळू शकेल.

6. मिळालेल्या जमिनीच्या बाजार मूल्याव्यतिरिक्त, प्रत्येक बाबतीत सक्षम अधिकारी 12% अशा दराने अतिरिक्त रक्कम देऊ शकतो जी गुजरात मध्ये SIA मधून सूट मिळविण्याकरिता तेथील राजपत्रातील कलम 10 च्या अधिसूचनेनुसार, महाराष्ट्रात नमुना 1 आणि कलम 4 च्या अधिसूचनेनुसार व दादरा व नगर हवेली मध्ये संमती तारखेपर्यंत किंवा संमती पुरस्कार अयशस्वी होईपर्यंत किंवा ताब्यात घेण्याची तारीख जी आधी असेल तिथपर्यंत वैध असेल.

टीप 2: संरचनाची पुनर्स्थापना / बाजार मूल्य निश्चित करणे

घरे, इमारती आणि इतर स्थावर मालमत्तांसाठी भरपाई 2018 च्या बाजार मूल्याच्या आधारावर निर्धारित मूलभूत SOR (BSR) / प्लिंथ क्षेत्र / लोड बेरिंग रेटच्या आधारावर निश्चित करण्यात येईल, जे कायद्याच्या तरतुदीनुसार LOA द्वारे ठरवले जाईल.

टीप 3: झाडे / पिकांचे मूल्यमापन

झाडांची नुकसान भरपाई त्यांच्या बाजार मूल्यावर आधारित असेल. लाकूड झाडांची नुकसान भरपाई त्यांच्या बदली किंमतीवर ठरवली जाईल, मात्र झाडे व पिकांच्या प्रकारानुसार फळ असणारी झाडे तोडायची नुकसान भरपाई त्यांच्या वार्षिक उत्पन्नातून मिळणाऱ्या मूल्यावर ठरविली जाईल (संबंधित विभागाच्या मानक प्रक्रिया प्रक्रियेनुसार)

11 स्थानांतरणासाठी पुनर्वसन जागेचा विकास

एकूण 1887 प्रकल्पग्रस्त कुटुंब आहेत ज्यांना पुनर्स्थापनाची आवश्यकता आहे. PAH च्या स्थानांतरणासाठी गुजरात आणि महाराष्ट्र मध्ये काही ठिकाणी ओळखण्यात आलेली आहेत. तपशीलवार नियोजन आणि अंमलबजावणी दरम्यान सर्व भाग धारकांकडून संमती प्राप्त केल्यानंतर या स्थानांचे पुढील मूल्यांकन केले जाईल. सर्व स्थानांतरित जागांमध्ये सध्या उपलब्ध असलेल्या सर्व विद्यमान उपयुक्तता आणि सुविधा असतील. या व्यतिरिक्त अतिरिक्त आणि पायाभूत

सुविधा जसे रस्ते वीज रस्त्यावरचे दिवे पाणी आणि स्वच्छता सुविधा देखील समाविष्ट आहेत. NHSRCL कडे मुख्य पुनर्स्थापनेची जागा निर्माण होईपर्यंत तात्पुरती स्थानांतरणाची जागा प्रदान करण्याची तरतूद आहे.

12 उत्पन्न पुनर्संचयित करण्याची योजना (IRP)

उत्पन्न पुनर्संचय योजनांचे मुख्य उद्दिष्ट प्रभावित लोकांना मदत करणे आणि त्यांच्या जीवनमानास प्रकल्प अंमलबजावणी पूर्वीच्या स्तरावर पुन्हा प्रस्थापित करणे आहे.

तक्ता 5: अल्पकालीन उत्पन्न पुनर्संचयित करण्यासाठीची योजना

पात्रता वर्ग	उत्पन्न व जीवनमान पुनर्निर्माण / पुनर्संचय सहाय्य	
शीर्षक धारक, ना-शीर्षक धारक, अतिक्रमण करणारे व विना मालकीच्या जमिनीवर वसाहत करणारे असुरक्षित कुटुंब	स्थानांतरणाचा वाहतूक खर्च	एक वेळ आर्थिक सहाय्य ₹50,000
	निर्वाह भत्ता	₹3600/ महिना * 1 वर्ष = ₹43,200
	एक वेळ आर्थिक सहाय्य	एक वेळ आर्थिक सहाय्य of ₹25,000
भाडेकरी / लीजधारक	स्थानांतरणाचा वाहतूक खर्च	एक वेळ आर्थिक सहाय्य ₹50,000
	एक वेळ आर्थिक सहाय्य	एक वेळ आर्थिक सहाय्य of ₹25,000
	भाडे भत्ता	सहा महिन्यांकरता ₹5000/महिना ग्रामीण भागात ₹7000/महिना शहरी भागात
पगारदार [1]	निर्वाह भत्ता	₹3600/ महिना * 1 वर्ष = ₹43,200
प्रभावित कुटुंब ना शीर्षक धारक (गोठे व छोट्या दुकानांचे नुकसान)[2]	एक वेळ आर्थिक सहाय्य	एक वेळ आर्थिक सहाय्य of ₹25,000
	निर्वाह भत्ता	₹3600/ महिना * 3 महिने = ₹10,800
असुरक्षित गट	एक वेळ आर्थिक सहाय्य	एक वेळ आर्थिक सहाय्य ₹1,00,000

दीर्घकालीन आय पुनर्निर्माण योजना

सामाजिक-आर्थिक जनगणना सर्वेक्षणांमध्ये ओळखले जाणारे जिल्हा-वार प्रमुख प्रशिक्षण कार्यक्रम खालीलप्रमाणे आहेत:

जिल्हा	ओळखलेला प्रशिक्षण कार्यक्रम	प्रशिक्षण निवडीसाठी तर्क
अहमदाबाद	<ul style="list-style-type: none"> संगणक चालवणे सेवा क्षेत्र संबंधित प्रशिक्षण (ग्राहक सेवा, आतिथ्य सेवा, कॉल सेंटर इत्यादी) इलेक्ट्रिकल / इलेक्ट्रॉनिक वस्तूचे दुरुस्ती टाइपिंग (स्थानिक भाषा आणि इंग्रजी) व्यावसायिक प्रशिक्षण 	<ul style="list-style-type: none"> प्रकल्पग्रस्त व्यक्तीसोबत सल्लामसलत दरम्यान, युवा वर्गाने व्यावसायिक प्रशिक्षणाची मागणी केली होती ज्यात आतिथ्य सेवा, कॉल सेंटर आणि इतर व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रशिक्षण समाविष्ट होते. मध्यमवयीन व अल्प शैक्षणिक व्यक्तींना इलेक्ट्रॉनिक वस्तू दुरुस्तीचे प्रशिक्षण हवे होते
आनंद	<ul style="list-style-type: none"> कुक्कुटपालन व्यवसायाची स्थापना दुग्ध व कुक्कुटपालन व्यवसाय अगरबत्ती आणि काडेपेट्यांचे उत्पादन 	<ul style="list-style-type: none"> भागधारकांकडून प्रशिक्षण क्षेत्राची विनंती डेअरी आणि कुक्कुटपालन कार्ये, अग्रबत्ती इत्यादींच्या निर्मितीवर होती.
भरूच	<ul style="list-style-type: none"> हस्तकला आणि हातमाग प्रशिक्षण कुक्कुटपालन व्यवसायाची स्थापना दुग्ध व कुक्कुटपालन व्यवसायाचे प्रशिक्षण 	<ul style="list-style-type: none"> भरूच येथील PAH ने हातमाग आणि हस्तकला प्रशिक्षण, विशेषतः रजाई बनविणे यावर जोर दिला. काहीनी डेअरी आणि कुक्कुटपालनासाठी प्रशिक्षण मागितले.
खेडा	<ul style="list-style-type: none"> स्वच्छता पॅड उत्पादन अन्न पुरवण्याचा व्यवसाय लाकूड कामाचे प्रशिक्षण जूट उत्पादन संबंधित 	<ul style="list-style-type: none"> खेडा येथील PAHने लाकूड काम व जूट उत्पादनाचे प्रशिक्षण मागितले. शिवाय, काही भागधारकांनी केटरिंगमध्ये मनुष्यवळाची आवश्यकता देखील सुचविली. बैठकीत स्वच्छता पॅड उत्पादनाच्या एककची मागणी देखील ठळकपणे केली होती.
सुरत	<ul style="list-style-type: none"> परिधान निर्मिती संगणक प्रशिक्षण सेवा क्षेत्र संबंधित प्रशिक्षण (ग्राहक सेवा, आतिथ्य सेवा, कॉल सेंटर इत्यादी) इलेक्ट्रिकल / इलेक्ट्रॉनिक वस्तूची दुरुस्ती संगणक परिचालक टाइपिंग (स्थानिक भाषा आणि इंग्रजी) व्यावसायिक प्रशिक्षण 	<p>व्यवसायिक प्रशिक्षण, सेवा क्षेत्र व संगणक संबंधित प्रशिक्षणास देखील मागणी होती</p>
नवसारी	<ul style="list-style-type: none"> पुरुषांना गाडी चालवणे महिलांना शिवणकला केटरिंग दुग्ध व कुक्कुटपालन व्यवसाय वारली चित्रकला बॉल पेन निर्मिती 	<ul style="list-style-type: none"> नवसारी मध्ये गाडी चालवणे, शिवणकला व केटरिंगच्या व्यवसायासंबंधी मागणी होती. याव्यतिरिक्त, कुक्कुट पालन व दुग्ध व्यवसायाची देखील मागणी केली वारली चित्रकलेला मागणी असल्यामुळे त्याच्या प्रशिक्षणाची देखील गरज दर्शवली नवसारीच्या काही आदिवासी भागात, PAPने माहिती दिली की त्यांना आधीच विविध कार्यक्रमांतर्गत पुष्कळ प्रशिक्षण दिले जात आहे आणि युवकांना कुठल्याही विशेष प्रशिक्षणाची आवश्यकता वाटत नाही.

वलसाड	<ul style="list-style-type: none"> वारली चित्रकला न्हावी आणि गाडी चालवणे कपड्यांवर बटण व खड्यांचे काम शिवण व्यवसाय कुक्कुट पालन दुग्ध व कूट पालन व्यवसाय 	<ul style="list-style-type: none"> वलसाड मध्ये वारली चित्रकलेचा मागणी असल्यामुळे त्याच्या प्रशिक्षणाची अत्यंत गरज असल्याचे सांगितले. याव्यतिरिक्त महिलांनी वलसाड आणि दादरा व नगर हवेली मधील कपड्यांच्या एकक मध्ये रोजगार मिळवण्याकरिता शिवणकाम प्रशिक्षणाची मागणी केली। दुग्ध व कुक्कुट पालन व्यवसायाच्या प्रशिक्षणाची मागणीदेखील करण्यात आली.
वडोदरा	<ul style="list-style-type: none"> बटन निर्मिती संगणक प्रशिक्षण सेवा क्षेत्र संबंधित प्रशिक्षण (ग्राहक सेवा, आतिथ्य सेवा, कॉल सेंटर इत्यादी) गवंडी कामाचे प्रशिक्षण कम्प्युटर परिचलन प्लंबिंग व्यवसायिक प्रशिक्षण स्वच्छता पॅड निर्मिती इलेक्ट्रिकल इलेक्ट्रॉनिक वस्तूंची दुरुस्ती 	<ul style="list-style-type: none"> वडोदरा मध्ये प्रामुख्याने संगणक प्रशिक्षण व सेवा क्षेत्राच्या प्रशिक्षणाची गरज आढळून आली. गवंडीकाम आणि प्लंबिंग सुद्धा वडोदरा करिता महत्त्वपूर्ण आढळून आले . याव्यतिरिक्त सॅनिटरी पॅड निर्मिती देखील वडोदरा मध्ये महत्त्वपूर्ण आढळली
पालघर	<ul style="list-style-type: none"> अगरबत्ती निर्मिती वारली चित्रकला गवंडी कामाचे प्रशिक्षण केटरिंग बटन बनवण्याचे प्रशिक्षण 	<ul style="list-style-type: none"> पालघर मध्ये अगरबत्ती निर्मिती आणि वारली चित्रकलेचे प्रशिक्षणाची गरज आढळून आली. इतर प्रशिक्षणामध्ये कॅटरिंगचे प्रशिक्षण आणि गवंडी कामाचे प्रशिक्षण आढळून आले।
ठाणे	<ul style="list-style-type: none"> वाहन चालवणे केटरिंग व्यवसायिक प्रशिक्षण संगणक परिचालक टाइपिंग (स्थानिक भाषा व इंग्रजी) सॅनिटरी पॅड निर्मिती प्लंबिंग गवंडी कामाचे प्रशिक्षण 	<ul style="list-style-type: none"> PAP चा सल्ला घेऊन व चर्चा करून प्रमुख प्रशिक्षणाच्या गरजा शोधण्यात आल्या आहेत. ठाण्यामध्ये व्यवसायिक प्रशिक्षण प्रशिक्षणाची गरज आढळून आली ज्यात संगणक परिचालक सम्मिलित आहे आमच्या बाजूने इतर प्रशिक्षणामध्ये प्लंबिंग, गवंडी कामाचे प्रशिक्षण व सॅनिटरी पॅड निर्मिती केंद्राची सूचना आहे
दादरा आणि नगर-हवेली	<ul style="list-style-type: none"> शिवणकामाचे एकक कपड्यांवर खड्यांचे काम कुक्कुट पालन व दुग्ध व्यवसाय बोल पॉइंट पेन च्या निर्मिती चे एकक 	<ul style="list-style-type: none"> दादरा आणि नगर-हवेली मध्ये प्रामुख्याने शिवणकलेचे प्रशिक्षण खड्यांचे काम आणि बोल पॉइंट पेनाचे पेनाची निर्मिती आढळून आली काही विनंत्या दुग्ध व कुक्कुटपालन व्यवसायासंबंधी देखील आल्या

13. पुनर्वसन शुल्क

पुनर्वसन अंदाजपत्रकात प्रकल्पग्रस्त कुटुंबांना (सर्वेक्षण माहितीवर आधारित), CPRची किंमत, जमीन आणि संरचना, पुनर्वास आणि पुनर्वसन सहाय्य, आकस्मिक वस्तू इत्यादींसाठीचे अनुमानित मूल्य समाविष्ट आहे.

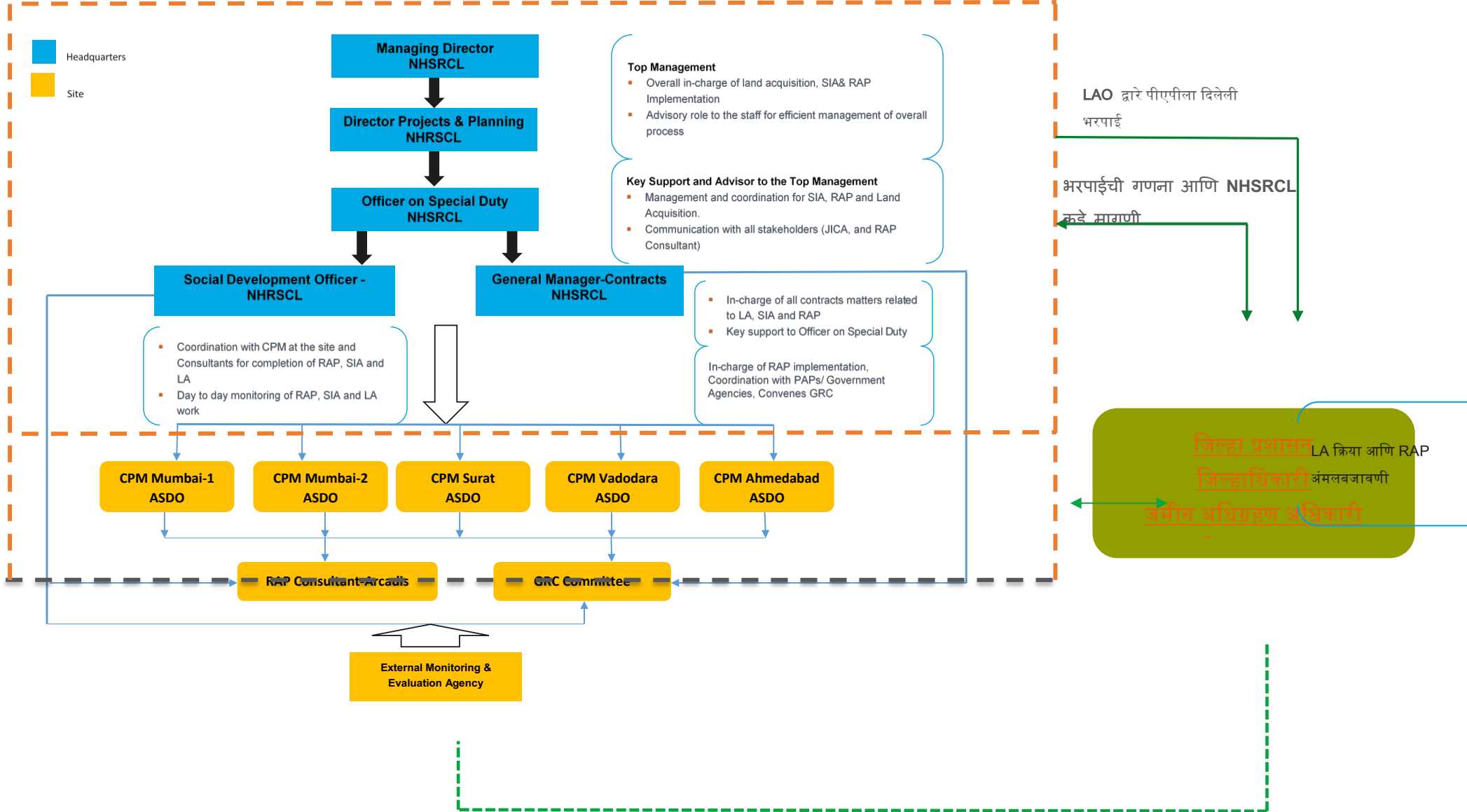
जिल्हा	अधिग्रहण करायचे जमीन क्षेत्र (हेक्टर)	गुणाकार घटक आणि शंभर टक्के संतवाणी 6 जमीन भरपाईची रक्कम (रुपये करोड मध्ये)	संरचनेची भरपाई (रुपये करोड मध्ये)	R&R सहाय्य (रुपये करोड मध्ये)	संमतीसाठी प्रोत्साहन - मूळ जमीन किंमतीच्या 25% (रुपये करोड मध्ये)	झाड व पिकांसाठी भरपाई जमीन किंमतीच्या 2.5% (रुपये करोड मध्ये)	बाकी जमीन आणि इतर विविध खर्च जमीन किंमतीच्या 10% (रुपये करोड मध्ये)	एकूण रुपये करोड मध्ये
गुजरात								
अहमदाबाद	30.24	703.83	40.22	372.02	43.99	17.60	70.38	1248.04
खेडा	96.52	148.14	28.89	88.51	9.26	3.70	14.81	293.31
आनंद	48.20	68.86	32.67	50.77	4.30	1.72	6.89	165.21
वडोदरा	115.42	840.49	120.01	480.25	52.53	21.01	84.05	1598.34
भरूच	128.18	62.06	11.18	36.62	3.88	1.55	6.21	121.50
सुरत	139.17	660.56	3.92	332.24	41.28	16.51	66.06	1120.57
नवसारी	79.53	26.05	70.51	48.28	1.63	0.65	2.60	149.72
वलसाड	107.20	43.27	353.48	198.37	2.70	1.08	4.33	603.23
एकूण खाजगी जमीन	744.46	2553.26	660.88	1607.06	159.57	63.82	255.33	5299.92
सरकारी जमीन + भारतीय रेल्वे + वन	258.14	221.33						221.33
एकूण गुजरात								5521.25
महाराष्ट्र								
दादरा आणि नगर-हवेली	7.26	47.36	86.25	8.81	11.84	1.18	4.74	160.18
पालघर	188.26	832.37	210.88	282.66	208.09	20.81	83.24	1638.05
ठाणे	78.69	549.42	199.49	74.97	137.36	13.74	54.94	1029.92
मुंबई	3.70	288.97			72.24	7.22	28.90	397.33

एकूण खाजगी जमीन	277.91	1718.12	496.62	366.45	429.53	42.95	171.81	3225.48
वांद्रा कुर्ला संकुल (BKC)	0.9	3513.36						3513.36
सरकारी जमीन + भारतीय रेल्वे + वन	153.73	340.79						340.79
एकूण महाराष्ट्र								7079.63
एकूण (गुजरात आणि महाराष्ट्र)	1434.24	8346.86	1157.50	1973.51	589.11	106.78	427.14	12600.90
प्रशासकीय खर्च एकूण खर्चाच्या 10%								1260.09
व्याज एकूण खर्चाच्या 12%								128.14
R&R जागा विकासाचे अंदाज पत्र (अध्याय 6 मध्ये तपशील दिलेले आहेत)								127.83
उदरनिर्वाह विकास आणि IRP अंदाज पत्र (अध्याय 7 मध्ये तपशील दिलेले आहेत)								100.32
एकूण (प्रशासकीय खर्च आणि व्याज समाविष्ट)								14,217.28

14. प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी संस्थात्मक नियोजन

आकृती 9 1: जमीन अधिग्रहण अंमलबजावणीसाठी संस्थात्मक व्यवस्था

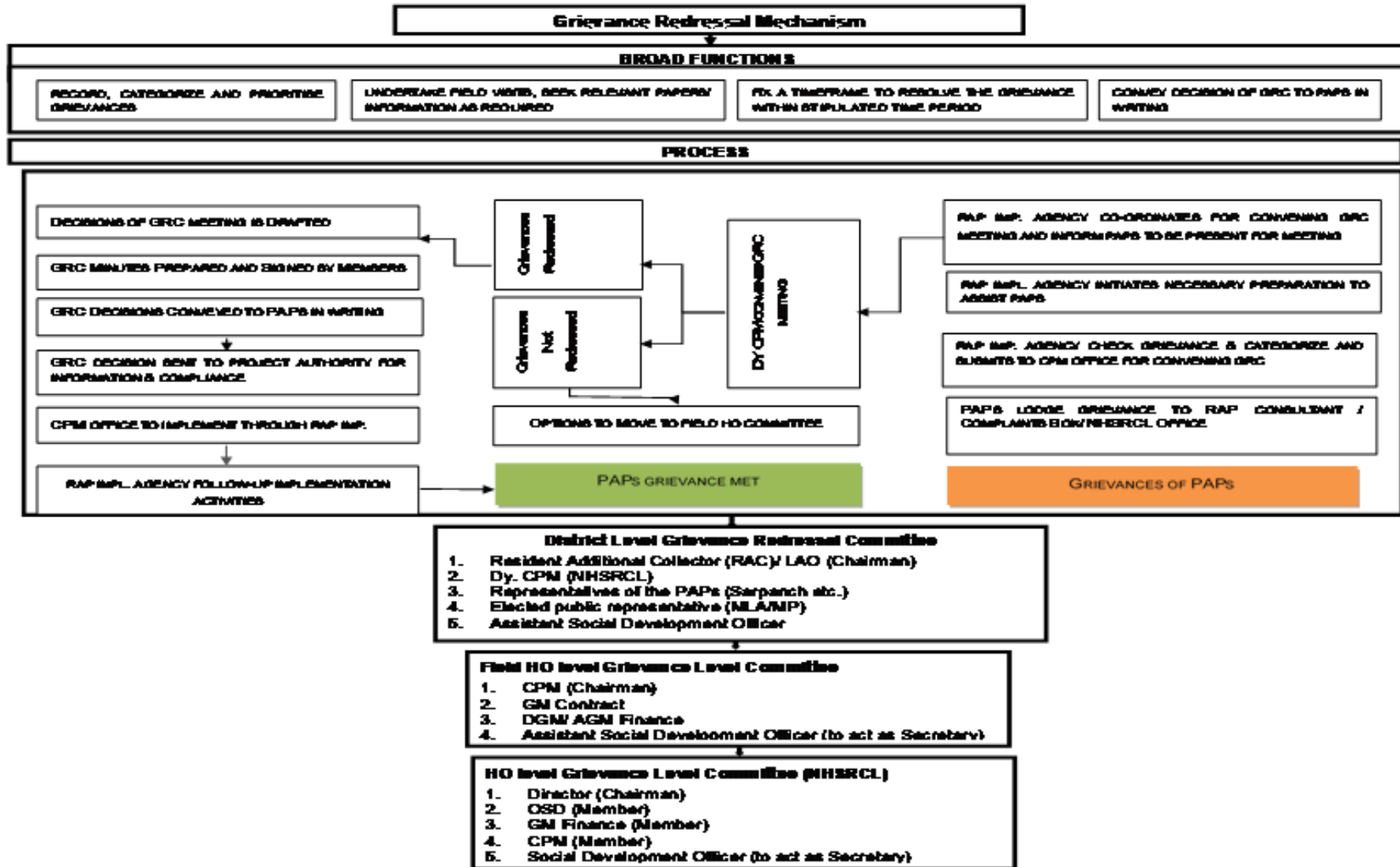

- तक्रारीचे निवारण करण्याची तारीख
- PAP ना सूचना दिल्याची तारीख

PAP तक्रार निवारणसाठी GRC, LAO, RAP ला विनंती करू शकतात .

तक्रारींना प्रभावीपणे संबोधित करण्यासाठी जिल्हा पातळीवरील GRC मध्ये PAPचा प्रतिनिधी आणि निर्वाचित प्रतिनिधी सदस्य म्हणून असतील. NHSRCLच्या विनंतीनुसार सक्षम प्राधिकरण (राज्य) कडून कार्यकारी आदेशाद्वारे GRCची स्थापना केली जाईल. CPMद्वारे RAC आणि जिथून तक्रार दाखल झाली आहे अशा संबंधित गाव अथवा नागरी विभागात निवडून आलेल्या प्रतिनिधी बरोबर सल्लामसलत करून GRC बोलवली जाईल. संबंधित तक्रारीकरिता, सचिवालय सहाय्य, साइट भेटीसाठी सुविधा इत्यादीं संबंधित CPM कार्यालयाद्वारे पुरविली जातील. PAPच्या सर्व तक्रारी RAP सल्लागारांद्वारे नोंदविल्या जातील आणि निवारणसाठी GRCसमोर सादर केल्या जातील. RAP सल्लागार GRC पुढे PAP ना त्यांच्या तक्रारी सादर करण्यासाठी मदत करील. PAP त्यांच्या तक्रारींचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी ग्राम पंचायत आणि ग्राम नेत्यांकडून मदत घेण्यास पीएपी त्यांच्या तक्रारींचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी ग्राम पंचायत आणि ग्राम नेत्यांकडून मदत घेण्यास सक्षम असतील. असतील.

तक्रार निवारणासाठी विस्तृत प्रवाह-पत्र खाली सादर केले आहे:

स्तर 2: प्रादेशिक स्तरीय समिती

जिल्हा पातळीवर निराकरण न केल्यास PAPच्या तक्रारी ऐकण्यासाठी आणि त्यांचे निराकरण करण्यासाठी फील्ड हेड ऑफिसमध्ये तक्रार निवारण समिती देखील असेल. फील्ड हेड ऑफिसकडून प्राप्त झालेल्या तक्रारी थेट निराकरणासाठी संबंधित CPM कार्यालयात पाठवल्या जातील. फील्ड हेड ऑफिस पातळी समितीमध्ये CPM, GM (करार), DGM / AGM (वित्त) आणि सहाय्यक सामाजिक विकास अधिकारी यांचा समावेश असेल. CPMद्वारे बैठक बोलावली जाईल.

स्तर 3: मुख्य कार्यालय स्तरीय समिती

जर प्रादेशिक पातळीवर तक्रारीचे निराकरण झाली नाही तर ती तक्रार मुख्य कार्यालयातल्या तक्रार समितीने द्वारे प्राप्त केली जाईल ज्याची अध्यक्षता संचालक, OSD करतील आणि या समितीमध्ये GM वित्त, CPM आणि सामाजिक विकास अधिकारी सदस्य असतील. त्यांचे प्रकरण सादर करण्यासाठी PAP ला बैठकीमध्ये व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगद्वारे उपस्थित राहण्यास विचारले जाऊ शकते.

17. निष्कर्ष आणि अग्रेषित मार्ग

जमिनीचे अधिग्रहण आणि RAP ची अंमलबजावणी पुनर्वसन आणि पुनर्वास कायदा (RFCTLARR कायदा 2013), संबंधित राज्य कायदे आणि सरकारी अधिसूचनेद्वारे पारदर्शक पद्धतीने केली जाईल. जपान इंटरनॅशनल को-ऑपरेशन एजन्सी (JICA) च्या वातावरण आणि सामाजिक परिणामांवरील मार्गदर्शक तत्वांची मदत घेऊन बनवण्यात येईल.

आदिवासी जन योजना आणि ग्राम विकास योजना स्थानिक रहिवाशांना मूलभूत सुविधांमध्ये सुधारणा व त्यांच्यासाठी मालमत्ता तयार करणे या उद्देशाने बनविण्यात आलेली आहे. इतर अनुसूची 5 क्षेत्रासाठी, NHRCL विविध आदिवासी विकास कार्यक्रमांचा भाग म्हणून प्रकल्प प्रभावित लोकांना समाविष्ट करण्यासाठी जिल्हा आणि राज्य प्राधिकरणांच्या आदिवासी विकास अधिकार्यांशी समन्वय साधेल आणि त्यांना त्यातून फायदा होईल हे सुनिश्चित करेल.

ज्या PAPच्या संरचनेवर प्रकल्पामुळे प्रभाव पडत असेल त्यांच्या पुनर्वसन व पुनर्स्थापना साठी पर्यायी जागा व त्या जागेत विविध सुविधा उपलब्ध करून देण्याचा सर्व खर्च NHRCLद्वारे करण्यात येईल. विस्थापित कुटुंबांना भरपाई रक्कम दिली जाईल. प्रकल्पग्रस्तांना आय पुनर्निर्माण योजना विकसित केली गेली आहे आणि भरपाई व R&R सहाय्य इत्यादी व्यतिरिक्त प्रकल्प प्रभावित व्यक्तींसाठी उत्पन्न पुनर्वसन आणि आजीविका पुनर्वसन पुनर्वसनासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षणाचा देखील समावेश आहे.

सर्व व्यवहार्य पर्यायांचा शोध घेत जमिनीचे अधिग्रहण टाळत किंवा कमी करत व अवांछित पुनर्वास कमी करण्यावर भर देण्यात येण्यासाठी अंमलबजावणी दरम्यान आवश्यक काळजी घेतलेली आहे व घेतली जाईल आणि प्रभावित कुटुंबांच्या सक्रिय सहभागाने त्यांना पुनर्वसन योजना व पुनर्वसन प्रक्रियेच्या त्वरित अंमलबजावणीकरिता सर्वतोपरी सहाय्य केले जाईल.